

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדוק שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה י"ג גליון תרל"ח

וישלה

י"ח כסלו תש"ע

לרגל יום שחרור והצלת רביה"ק ז"ע

חסדי ה' כי לא תמנו

בין הרי בערגן בעלזן נוסע לה "מסילת הברזל" בדרכה לגבול שווייץ, ד"ר קאסנער מקבל רשות מאייכמאן ימ"ש להוציא "במסילת הברזל" רק שבעה אנשים.

בלילה לפני הוציאה והנה ד"ר פישער הותנו של ד"ר קאסנער חולם חלום, שאמו באה אליו, ואומרת לו שאם רוצה הוא שתצליח, "מסילת הברזל" להינצל מכל פגע רע שיכניסו לרשימת הנוסעים את האדמו"ר מסאטמאר.

בפנים הרכבת טמון האוצר הזהב, בה יושב האור הגנוז, השריד ופליט שצריך להקים ולהאיר את הדור החדש.

הסתר בתוך הסתר מוחיז תשכל חרב ומחדרים אימה ופחד, ברגע האחרון, בשעה שמסע בערגן בעלזן, מוכן כבר לצאת לשווייץ, והנה מגיע אחד מראשי הגרמנים הנאצים הארורים ימ"ש, ותובע שישלכו בהקדם עוד שישים וארבע אלף דולר שנשארו חייבים למענם.

בין שתי הגבולות כשמאחריהם תופת הגיהנום של אדמת גרמניא האורורה, ולפניהם גבול מדינת שווייץ ההפשית, רעש גדול נעשה בשמים בלילה ההוא, באותה שעה נפתחו השמים וראו מלאכי השרת והיו כוכים וירדו דמעותיהם, מלאכי רחמים מר יבכיו, ומתחננים לפני כסא הכבוד שצדיק הדור מרן רבינו הקדוש והטהור ז"ע ינצל מידי הרשעים כל הפמליא של מעלה דופקים על שערי הרחמים, (לשון המד"ר פר' תולדות).

פתאום בא הישועה, כהרף עין בא לרויץ האויבער באן-פירער הערמאן קרומייע בעצמו, ומצוה שתיכף יעלו כולם בחזרה עם הבילות הפציהם על המרכבת, ולנסוע לשווייץ, ההפזון גדול מאוד, כולם ממהרים לעלות, רכבת הצלה מתחילה לזוז ממקומה. וליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר בעברם לשלום גבול המדינה בשווייץ.

רכבת הצלה מגיע לשווייץ אבל אינה עוצרת... בעת ההוא חושך ענן וערפל על פני כל תהום הארץ אנשי אמונה אבדו רבנים גאונים וצדיקים קדושים וטהורים טבחו, אנשים נשים וטף עולים על מוקדה ומתקדשים בקדושת דמים, ושכינה צווחת ואומרת מי ירפא לנו ומי יאיר חשכת לבבות בני ישראל בעקבתא דמשיחא.

אבל רבינו הקדוש אור העולם, אינו עוצר את רכבת הצלה שיצאה מאושוויץ, אלא מפנה אותה לגבולות ארץ הקודש, ומחזיר עמרת האמונה הטהורה ליושנה, מעודד ומחזק את השרידים, אבל רכבת הצלה אינה עוצרת ורבינו היושב בקרבה אינו נותן מנוח לנפשו וממשיך להקים מוסדות התורה והחינוך בכל רחבי העולם כולו.

ביום כוא"ב תשל"ט ומרן רביה"ק עולה כסערה השמימה, והנה אויבנו קמים עלינו לעצור בעדינו את מסילת הברזל שיפסק מנשיעתו ומהלכו, אבל תלי"ת רכבת הצלה המשיכה את דרכה ביתר שאת ויתר עוז תחת דגלו והנהגתו של מרן רביה"ק בעל ברך משה ז"ע, ואחריו כ"ק מרן רבינו שליט"א, ובעזה"ש"ת רכבת הצלה אינו יעצור עדי נזכה לביאת משיח צדקנו ומלכינו בראשינו במהרה בימינו אמן.

תוכן הענינים

לקח טוב עמוד ג'

שבת בשבתו עמוד ה'

דבש תמרים עמוד ז'

בשפתי צדיקים עמוד ט'

פרפראות לחכמה עמוד י"א

והרשת והקרת עמוד י"ב

חוקים להורותם עמוד ט"ו

הילולא דצדיקיא עמוד ט"ז

דבר בעתו עמוד י"ט

מכתב דמע עמוד כ"א

הנוכה תש"ה עמוד כ"ד

משולחן מלכים עמוד כ"ט

דברות קודש עמוד ל"ג

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להר"ר אלטער אשר אנטשיל

אילאוויטש הי"ו

011-972-527648437

יברך את בית אהר"ן

בשם קרוב לאלפיים חניכי מוסדותינו ועשרות הכלי קודש, נישא בזה אלומות גודש, בברכת מוזל טוב, מריחוק מקום וקרוב לב, קדם מע"כ ידידינו ומכובדינו האי גברא יקרא, רודף צדקה וחסד תדירא, עושה ומעשה למוען מוסדותינו המעטירה, ברוח נדיבה ובמידה נכונה, שהגיד שבחו של אהר"ן שלא שינה,

הרבני הנגיד הנכבד והמפואר, מוכתר בכל תואר

מוה"ר אהרן משה שלאגער הי"ו

חבר הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק

לרגל השמחה שבמעונו, קול ששון באדמונו,

בהכנס בנו ני"ו

לעול התורה והמצוות

וצרופה ברכתינו המרובה, בחודאח וחיבה, שיזכה לרוות מיוצ"ח תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברך בכרכאן דנפישא.

החותמים למען שמם בהוקרה והערכה

הנהלת מוסדות סאטמאר

קרית יואל - בני ברק יצ"ו

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר והסידות נאמרים

וישלה יעקב מלאכים, פירש"י מלאכים ממש יל כוונת רש"י הדנה ידוע מזה"ק שמכל מצוה ומצוה נברא מלאך והנה נגד השר של עשו עיקר התקנה נגדו הוא ק"ש להכניעו ויש לרמוז בתיבת מ"מ"ש ר"ת מקבלת מלכות שמים היינו המלאכים היוצאים מכוונת ק"ש הוא העיקר להכניע שר של עשו. (תפארת שלמה)

☆

וישלה יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו, פירושו זה אמת כשאדם מופשיט את עצמו מהגוף הנקרא יעקב כנ"ל על ידי דביקות גדול ונתבטל ממציאות, אז יכול לבוא לידי מדרגת מלאכים, אבל אם מדרגה זו הוא לפניו, פ"י שיודע בעצמו שהוא במדרגה זו, אז אדרבה אל עשו אחיו, פירושו כל מה שסובר שיש לו יותר דביקות, אז הוא מורחק יותר מאתו יתברך, וח"ו קרוב יותר אל הסמ"א הנקרא עשו. (ברית אברהם)

☆

וישלה יעקב וגו' עם לבן גרתי וגו' ויהי לי שור והמור וכו', יש בני אדם בזמננו שמלבישים עצמם במלוכשי עכו"ם, באמרום כי צריך זאת עבור הפרנסה, ועל ידי זה ימצאו חן בעיני האדונים, ויוכלו לעסוק עמהם במשא ומתן, אמנם באמת לא כן הוא, ואדרבה אנו רואים בעינינו, שכמה וכמה התולכים בלבוש דת יהודית, ובכל זה ימצאו חן בעיני האדונים, יותר מהתולכים בחוקותיהם, וילכו הלך וגדול בעושה, והווי' וישלח יעקב כי שלח מספר לבוש, והראה לו אף עם לבן גרתי, עם כל זה לא שניתי את מלבושי יהדות, ובל תאמר כי על ידי זה אנכי עני, אדרבה יהי לי שור והמור כו' עשירות רב, ומצאתי חן בעיניו, ופעל כזה לכל הדורות שכן יהיה, 'אשר דוקא התולך במלבושים כאלה ימצא חן בעיני השרים וקרני רשעים יגדע ולא ימצאו חן' כי כל מעשה אבות סימן לבנים אמר כן יהיה רצון. (עשרת ישועה)

☆

הצילני נא מיד אחי מיד עשו, ונראה הדנה עשו הוא הס"א הוא מלאך המות הוא היצר הרע ובקשת יעקב היה הצילני נא שלא יהיה עשו אחי והווי מיד אחי מיד

עשו, שלא יתגלגל שהיצר הרע יהי אחי שפעמים ח"ו הוצה"ר מסית לעבירה ולעין אדם נראה מצוה ועל דרך זה מתקרב לאדם ללכדו במהרה לעשות עבירה, כי היצר הרע מפתה את האדם ומראה לו שהוא מצוה והוא ידעו ורצה שוכתו וזה היה בקשת יעקב הצילני נא "מיד אחי מיד עשו" שלא יהיה עשו היצר הרע אחי וידידי. (קדושת לוי)

☆

ויצו את הראשון לאמר וגו', נודע דברי יעקביו בן מהללאל הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, ואפשר זה רימוזה תורתנו הקדושה, ויצו יעקב זה יצר טוב, את גוף הראשון אין צו אלא זירווי לזרווי מכוחות היצר הרע, וזה אמר לאמר שהיצר טוב דובר רכות הוא, ואומר לו כי יפגשך עשו זה יצר הרע אחי שגם הוא מלאך ומופקד על זה, רצה לומר כאשר יפגשך פגישה כאשר מכה אחד בחבירה, אם בא לקרנו פתאום, ותדע דלא כתיב כי ימצאך כאשר אמר אחר כך, במהצאכם אותו, דוק, וזה אמר ושאלך ישאל ממך שאלה הנוגעת לגופך להתענג בתענוגים, וזה אמר ושאלך ולא אמר וישאל דוק, אז רפואה זו, בדוקה לאמר התנחם במהשבתך, לפי אתה ר"ל מאין באת כו' ואם ואנה תלך ר"ל ולאן אתה הולך כו' וגם ולמי אלה, ר"ל למי יבוא הטוב והרע אשר תעשה, ר"ל צריך אתה לחשוב חשבון צדק תדע לפי מי, לזה אמר לפניך ר"ל לפני השו"ת אשר הוא בכל פעם לפניך, כמ"ש מלא כל הארץ כבודו. (אור פני משה)

☆

אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכחו והיה המחנה הנשאר לפליטה, אמר בזה הרמ"ק (ר' הירש מריטנוב ז"ע) עשו מרמו על כחות המומאה, והפ"י הוא אם יבא עשו אל המחנה האחת ר"ל אם חשוב בעיני עצמו אוי והכחו אולם והיה המחנה הנשאר היינו אם יהיה שפל בעיני עצמו ובתבונה בחינת נשאר אוי תהיה לפליטה. (בארית המים)

☆

ויעקב נסה סכתה, על פי ששמעתי בשם אאמור (הרה"ק ממאגליניצא) זצ"ל, שאמר הפעם על מנהג העולם שקוראים את אנשים יראי ה' הנוסעים אל הצדיקים, ללמוד מדרכיהם בשם "חסידים" הלא באמת שם חסיד הוא מדרגה גדולה מאוד, כי איזה חסיד המתחסד עם קונו (זוה"ק ב, קיד) ואמר: שהוא כמו הנהגו בין אנשים שקוראים לכל מותר הקונה עצים "סודר דאנציג" הגם שעוד לא היה מעולם שם עם העצים, מכל מקום נקרא מיד בשם "סודר דאנציג" על שם התעסקו והשתדלות עתה להוליד לדאנציג, כן המה, מפני שמשתדלים ועוסקים בעבודת ה' והפצים לבוא למדרגת חסיד, ומצפים ואומרים מתי יגיע מעשי למעשי אבותי החסידים, לכן מיד נקראים בשם זה, והווי ויעקב נסע סכתה, יעקב היא מדרגה קטנה, בחינת עקב, סוכה הוא תשובה, ור"ל גם מי שהוא עדיין במדרגה קטנה, רק שנוסע ובא למדרגה ולבא לתשובה, גם כן ויבן לו בית בונה לו יתברך בית והיכל דירה דלילה, כמו שכתבו ושכנתי בתוכם. (דברי אלימלך)

☆

ויבא יעקב שלם עיר שבב, ר"ת של של"ם הוא שם לשון מלבוש, יעקב אבינו לא שינה את שמו את לשונו ואת מלבושו, על אף היותו זמן רב אצל לבן וקשירת ידידותו עם עשיו, ואחרי ככלות הכל הוא נשאר שלם, והווי שלימותו של ישראל, כזה שהוא עומד בתוקף על כך, לבלי לשנות משלשת הדברים הללו. (בני יששכר)

☆

אלוף תימן אלוף מבצר אלוף מגדיאל, שמעתי ממורי על דרך הלצה הדנה כל לשון הרע הוא על ידי חיתוך היבור כ"אותיות התורה וכו' לכן כשמדבר דברים בטלים ואחר כך לומד עם כ"ב אותיות אוי מעלה אותיות של דברים בטלים למעלה, והווי שאמר הכתוב אלוף תימן, רצה לומר אלוףו של עולם, שהוא בתוך אות אלוף ראש לכל האותיות והוא תימן מלשון תמוה, איך ידבר אלוף מבצר רצה לומר במבצר איך ידבר לשון הרע עם אות אלוף ראש האותיות, רק אלוף מגדיאל, שהוא מגיד דברי חכמה לשון הגדה או מעלה. (תולדות יעקב יוסף)

אי לאו האי יומא

כ"ה בסלי

ווי אזוי וואלטן מיר אויסגעקוקט?

איך דעם גרויסן טאג געדענקט די הייליגע צדקה פון

צדקת רבי מאיר בעל הנס

אויף וועלכע דער "בעל הנס" רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע

האט אראפגעשטעלט דעם "יסוד" פון זיינע הייליגע קהלות און מוסדות איבער די וועלט

מוסדות יטב לב!

שטיצט אונז מיט גרויסע סכומים!

הכרת הטוב

מיר דארפן מכיר טובה זיין פאר מוסדות יטב לב, וואס צוליב די מוסדות איז דער פעטער ז"ל ארויסגעקומען קיין אמעריקע שאפן געלט פאר די מוסדות, און אזוי איז צוגעפירט געווארן אז דער רבי האט דאזי מייסד געווען זיין קהלה און זיינע מוסדות

מדברי מרון רביה"ק בעל ברך משה זי"ע, כ"א כסלו תשמ"א

פאר א פושקע אדער אויסצוליידיגן א פולע פושקע רופט: 845-782-3091 · 718-387-1213

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים, על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

שבת נעשה לו נעשה לאח עדאז"ל (שבת ק"ט ע"ב) ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו.

ע"י שמירת שבת מתעלים ישראל למעלה מדרך הטבע

עם לבן גרתי. במדרש (הובא בדמש"א) כל זמן שהיה יעקב בבית לבן לא שמר אלא שבת, וקשה הלא יעקב שמר תרי"ג מצות כמ"ש רש"י עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי. ונ"ל עפ"מ"כ בקדושת יו"ט ב'פ' שמות שהמצרים רצו לבטל שמירת שבת מישראל שהשומר שבת מחלו ואינו עוסק במלאכה הלא בדרך הטבע יחסר לו פעולת אותו היום ובאמת הוא להיפוך, שהשומר שבת כהלכתה נותנים לו נחלה בלי מצרים, דכל ברכאן דלעילא ותנא ביומא שביעאה תליין, דע"י שמירת שבת מתעלין ישראל למעלה מן הטבע, והמצרים שייעו זאת רצו לבטל את השבת כדי שיוכלו לשלוט בישראל, כי אז יהיו נתנים גם המה תחת חוקי הטבע, עכד"ק. והנה לבן הרשע שה' ערום ברשעתו כשראה הצלחתו יעקב אבינו שלא כדרך הטבע כמ"ש ויפרוץ האיש מאד מאד וגו', הבין שכל זה בא בזכות שמירת שבת קודש דע"ז הוא למעלה מן הטבע, ומהאי טעמא לא יכול להרע לו, ע"כ עשה כל התחבולות כדי לבטלו משמירת שבת דוקא, משא"כ בשאר מצות שקיים לא השגיח לבן ולא עכבו מלקיים אותם, ע"כ כל זמן שיעקב היה בבית לבן לא שמר אלא שבת כלומר שהוצרך לשמור אל השבת במיוחד וכמו שאדם שומר מרגליות יקרה שלא יגבנו ממנו כך שמר יעקב את השבת שלא יבטלו לבן מלקיים אותה.

במנחה ער"ש מתעלין נשמות ישראל ומכניעין הס"א

כי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני אולי ישא פניו, נ"ל ע"ד המוסר דהנה מנחה של ערב שבת היא שעת העלאת נשמות הקדושים ומכניע מקודם הס"א ודינין המתעריץ בימי החול, ואח"ז זוכה אדם לקבל פני שבת, וזה שאמר יעקב אכפרה פניו היינו פנים טמא של הס"א, ואח"כ אולי ישא פניו, ר"ל שאזכה שישא לי פנים ואזכה לקבל פני שבת. (רביד הזהב)

בשבת יותר בקל להכניע את היצה"ר

ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני, ופירש"י הגיע העת לומר שירה, ובספר עבודת ישראל פ' דהיצר נברא לפתות בני אדם וכשלא ישמעו לו אז הוא עושה שליחותו וע"כ יכול לומר שירה וע"כ כשראה שאינו יכול לו אמר הגיע זמני לומר שירה, ונ"ל העני דהמלאך פעל עכ"פ שיוצאי יריכו בקושי להם לגבור על יצרם מכל וכל ע"כ אמר והוא צולע על יריכ"ו, ויעקב אבינו הבין ג"כ זה ע"כ לא רצה לשלוח אותו כי עדיין לא הגיע לו זמנו לומר שירה כיון שיוצאי יריכו לא ניצל מידו והמלאך השיב לו שלחני כי על"ה השח"ר ר"ת ש'בת ה'ודש (ר"ח) ר'גלים, ור"ל בימים המקודשים אלו יש לישראל עלי' ובזמנים הללו קל להם להכניע היצר ושפיר הגיע עתו לומר שירה ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני, ר"ל שתסכים שמזמנים המקודשים ישאר ברכה לימי החול שיוכלו להכניע היצר כן יעזרנו על דבר כבוד שמו אמן. (דביר המוצנע)

מכה שמירת שבת מוכה שישראל הם בנים למקום

וישלה יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו וכו' עם לבן גרתי, ופירש"י תרי"ג מצות שמרתי וקשה האיך התפאר יעקב ששמר תרי"ג מצות הלא לקח רחל ולא שהם ב' אחיות ונראה לפ"מ דאיתא הטעם שאסור ליקח ב' אחיות משום שהוא כמו שרביטו של מלך ענ"י הסוד ואסור לעבד להשתמש בשרביט המלך, והנה לפי"ז י"ל דיעקב ה' רשאי ליקח ב' אחיות משום דהקשו המפרשים למה אנוחנו מזההים על שמירת שבת ותירצו דשבת הוא שרביט של ממה"מ הקב"ה ואנוחנו בני נקראים בנים למקום ובן מותר להשתמש בשרביטו של מלך שנקרא אב לבן אף שאביו מלך. ומצינו שיעקב קראו הקב"ה בני בכורי, וא"כ לא ה' חוטא במה שלקח ב' אחיות לפי שהבן מותר להשתמש בשרביטו של מלך. והנה איתא ברבינו בחי"ט ס"פ ויצא וז"ל מחנים ירמוז על העתיד להיות בקבלת התורה כי שם ירדו המלאכים לרבותא, ואיתא בגמ' שבת שהשיב משה להמלאכים בשעת מתן תורה מה כתיב בה זכור את יום השבת לקדשו כלום אתה עושים מלאכה שאתם צריכים שבות, והשתא א"ש ויקרא שם המקום מחנים דהיינו מלאכים שירדו על הר סיני בשעת קבלת התורה ולכאורה האיך נתנה התורה לישראל ולא להמלאכים וצ"ל משום דכתיב זכור את יום השבת כנ"ל, וקשה האיך באמת נצטוו ישראל על שמירת שבת הא שבת הוא שרביטו של מלך וצ"ל דשאני ישראל דנקראים בנים למקום ובן מותר להשתמש בשרביטו של מלך, ולזה וישלה יעקב מלאכים אל עשו אחיו וצוה לאמר לו שתרי"ג מצות שמר ולא חטא בחטא ב' אחיות ודו"ק.

בשבת יכול להמשיך עליו מאור פנים כמו של מלאך

וישלה יעקב מלאכים לפניו, יאמר לפי מה שביארנו למעלה כי שלח לקראת עשו כח מצות שמירת שבת, ואמרו ז"ל (תגינה טו) אם הרב דומה למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיו, והוא כי אינו דומה מאור פניו ושל אדם בשבת לחול וכמו שמצינו (שבת כ"ה) בר' יהודה בר אלעאי שהיה רוחץ לכבוד שבת, והיה דומה למלאך ד', ועל כן אמרו ז"ל (סוכה כ"ז) מכלל דבחדוש ושבת בעי למיזל להקביל פני רבו, כי אז הרב דומה למלאך ד', ואז יבקשו תורה מפיהו, והוא וישלה יעקב מלאכים לפניו היינו שהמשיך על פניו תואר פני מלאך בכדי להפיל פחד ואימה על עשו, ועל כן לפניו עולה ד"דומה למלאך". (אמרי נועם)

בזכות שבת קודש מכניעין כל האויבים

וישלה יעקב מלאכים לפניו וגו', הנה יעקב הוא בחי' שב"ק ע"ד והאכלתיך נחלת יעקב כידוע, ויש למצא רמז ששלח המלאכים הנבראים ממצות שבת, דתיבת מחנ"ם בצירוף וישל"ח יעקב מלאכ"ם עולים בגימ' ענ"ג שב"ת, לכן שפיר הכניע בכוחם את עשו, ע"ד מאחז"ל (שבת ק"ח ע"ב) אלמלי משמרין ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהן אומה ולשון, בזכות ש"ק מכניעין כל האויבים וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא כוליהו ערקין ואתעברו מינה, אל עשו אחיו היינו שבכח

וועד החתונה

שמחת נישואי נכד מורינו הגאב"ד ד'קהלתינו שליט"א
בן הגה"צ ראש ישיבת סהר"ט בני ברק שליט"א - עם בת הגה"צ אבד"ק קרשאנב שליט"א
ה' בסליו תש"ע לפ"ק - בכיהמ"ד הגדול - בארא פארק יצ"ו

כ"ט

פישרים נאווה תהילה

בשם כל קהל עדתינו, אנשי שלומינו, בני קהלתינו, בני משפחה וכל המשתתפים
בשמחת קהלתינו החתונה הגדולה בחצרות קדשינו,

שמחת נישואי נכד הגה"צ גאב"ד ד'קהלתינו שליט"א

בן הגה"צ ראש ישיבתינו בני ברק שליט"א

הגנו להביע תודתינו מעובמק

לבבינו מול הני אנשים יקירים, אשר הועילו במיטב כוחותיהם למען השמחה,
וסיידרו הכל על צד היותר טוב באופן נפלא, ה"ה

בראש וראשון ידידינו הנכבד, מוסר נפשו למען קהלתינו הק' בכל עת ובכל זמן ה"ה כש"ת

מוה"ד שמואל זנוויל ווערצבערגער הי"ו

משמש דקהלתינו הק' זה רבות בשנים

ואתו עמו ידידינו החשוב העומד לימינו האברך היקר

עוסק בצרכי ציבור בלי לזאת תמיד למען בית מדרשינו הגדול, ה"ה כש"ת

מוה"ד יואל הערש מארקאוויטש הי"ו

שלא חסו מכוחותם לסדר הכל על צד היותר טוב

וכאן המקום להכיר תודה להאי אברך החשוב והיקר,

עסקו נמרץ לכל קדשי בית סאטמאר בכלל, ולכל עניני קהלתינו הק' בפרט ה"ה בנש"ק כש"ת

מוה"ד אלטר יעקב יצחק וואגשאהל הי"ו

אשר הרבה בפעולותיו למען השמחה, ובפרט אשר השליך נפשו לסדר האש"ל על צד היותר טוב

וכן ענין תודה להני שרי העסקים שעסקו והשתדלו אצל שרי הממשלה לסדר הכל מה שהי' נחוץ עצהו"ט, ה"ה הני שותפים לדברי מצוה

מוה"ד בעריש פרייליך הי"ו - מוה"ד שמחה בערנאטה הי"ו - מוה"ד יואל פישער הי"ו

וגם להזכיר שבחם של הני אברכים יקירים אשר בכל נפשם המסרו

את עצמם למען הצלחת החתונה והצלחת השבת קודש, ה"ה:

ר' יואל פאלאטשעק ני"ו

ר' יואל גראס ני"ו

ר' חיים הערש סופר ני"ו

ר' משה חיים קאהן ני"ו

ר' משה אברהם ווייס ני"ו

ר' משה יעקב דאנציגער ני"ו

ר' וואלף ווייס ני"ו

ר' בניציון פאזנער ני"ו

תודה מיוחדת

להאברך החשוב והיקר

ר' נחמן לייפער ני"ו

אשר הועיל בכל מה דאפשר

ר' דאובן גלאנץ ני"ו

אשר עמד בעזרתו בכל עת וזמן

וכאן המקום להודות לידידנו החשוב איש האשכולות

אשר עומד לימינו בכל עת ועונה, ה"ה

מוה"ד יואל קויפמאן הי"ו

משמש ד'קהלתינו בווייליאמסבורג יצ"ו

נאמנות אצונת תגיג

ידידנו החשוב האברך הנכבד והיקר

מוה"ד יודא לייב זארגער הי"ו

טראסטאנט שטאט ירושלים
על כל הטוב שמעל למען השמחה

ר' יצחק טרזכי פריעדמאן הי"ו

מענדשער ד'מוסדותינו הק'

ר' יואל ברנד"ל לאנדא הי"ו

מוענדשער בנין הת"ת פ.ס. העמילטאן

ר' יואל שפילמאן הי"ו

מוענדשער בנין הת"ת בווייליאמסבורג

אשר באו בעזרתם המרובה למען השמחה והשב"ק

מוה"ד אלימלך דייטש הי"ו

ראש מערכת דער בלאט

על אשר עומד בעזרתו תמיד

ר' בנימין גראטבארד הי"ו

בעל המירמא

B&B RENTALS

ר' עמרם אקער הי"ו

וכל המקהלה שבנעימות זמרו

ר' יואל קיש הי"ו

וכל הפועלים עמו באולם

הילמאן פלאטא

וועד החתונה

דבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

עם לבן גרתי וגוי, ויהי לי שור
והמור וגוי. וכבר דקדק רשיו"ל מדוע
לא אמר בלשון רבים שוורים
והמורים וכדו'. וי"ל על פי מה
שכתב באפיקי יהודה לפרש מאמר
הכתוב שמה נפש עבדך כי אליך הי'
נפשי אשא, על פי דברי הספר רוח
חן שאומר שהטביע השי"ת באדם
כח המתאווה, שיתאווה וישתוקק יותר
ממה שיש לו ולא יסתפק במה
שהשיג, כדי שעל ידי כח המתאווה
יבקש לעלות במעלות בדרכי התורה
והמצוה, וכל מה שהשיג יחשב למעט
מזעיר, ולא יאמר די מה שלמדתי
ומה שעשיתי, אולם לא כן בעיני
עולם הזה, גדר גדול גדרו ואמרו
חז"ל איזהו עשיר השמה בחלקו,
כלומר מסתפק במיעוט במה שלפניו
ולא יתאוה יותר, וזה מלאכה קשה
להשתמש בשני הפכים, לזה ביקש
דוד המלך שמה נפש עבדך, אתה הי'
שימה נא מדת השמחה והסתפקות
בנפש עבדך בעסקי הגוף, ואמר
כמתנצל, למה איני משתדל בזה
בעצמי, כי אליך הי' נפשי אשא, בכח
המתאווה בנשיאת ראש יותר ויותר
ממה שבידי, והם שני הפכים, על כן
אני מבקש שמה נפש עבדך, עכ"ד.
וזה שאמר יעקב אבינו עם לבן
גרתי, ופירש"י גרתי"י בנימטריא
תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי
ותרי"ג מצות שמרתי, הכוונה מלשון
הכתוב ואביו שמר את הדבר,
ופירש"י ממתן ומצפה מתי יבוא,
היינו שבדרכי התורה והמצוות, לא
הסתפק במיעוט במה שהשיג כבר,
אלא היה ממתן ומצפה בכל שעה
שיבוא לידי עוד מצוה לקיימה,
אמנם בעינים גשמיים ועולם הזה
אמר בלשון יחיד ויהי לי שור והמור,
שלא התאוה להרבות רכושו אלא
הסתפק במיעוט בבחינת איזהו עשיר
השמה בחלקו.

עוד יתבאר על פי מה שפירש
האלישיך הפסוק רק באבותך חשק
הי לאהבה אותם, ירצה מצד
עצמותם, אבל יבחר בכס לא מכח
עצמותם, רק מכ"ל העמ"ם, בהעריך
אתכם נגד העמים וראה אשר
בערכם אתם טובים מהם, עכ"ד.
והנה יעקב ברוב ענוותנותו וצדקתו
המרובה, דימה בדעתו שמצד עצמותו
לא היה ראוי לכל הטובה אשר
הטיב עמו השי"ת, ולכל העושר
המרובה שהיה מנת חלקו, אלא
שהקבי"ה בטובו וחסדו העריך מעשיו
כנגד מעשה לבן הרשע, וכערכו הוא
חשוב לפני הקבי"ה, ועל כן זכה לכל
הטובה. והוה שאמר יעקב אבינו עם
לבן גרתי ואחר עד עתה, ויהי לי
שור והמור וגוי, שרק עי"י שהתגורר
אצל לבן, לכן היה לו שור והמור, כי
על ידי שהעריך הקבי"ה מעשיו כנגד
מעשי לבן הרעים, לכן זכה לחן וחסד
בעיני הי' להטיב עמו.

(עצי הי"ם, מרשימות תלמודו)

הה"ג ר' מרדכי ווילינגער ז"ל,

נמסר לנו ע"י מכוני מויד מרדכי

ותשו"ח להלם)

☆

עם לבן גרתי וגוי. לא נעשיתי שר
וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא
אותי על ברכות אביך וכו'. וגראה
לפרש בהקדם מה שחקרו הקדמונים
לפי מה שאמרו ז"ל שיעקב ועשו
חלקו בשני עולמות, יעקב נטל עולם
הבא ועשו נטל עולם הזה, וקשה
דלפי"ו איך מצאנו ידינו ורגלינו
לעשות חיל ולאכול חלב הארץ, והלא
יאמרו גזל הוא בידנו כי שייך כולו
לעשו, והתירוץ לזה אפ"ל בכי אנפין
חדא דהוי גזל עכו"ם דמותר מדינא,
ועוד כתב בעיר דוד ת"י אחר שמגיע
לנו זאת מדה כנגד מדה ממה
שמוסיפין אנו מחול על הקודש
בקדושת שבת קודש, כמו"כ מוסיפין

מן שמיא עלן מחול דהיינו העולם
הזה, על הקודש דהיינו עוה"ב, ועי"כ
מותר לנו להנות מקדם כבר בעוה"ז,
ויתכן לבאר בזה הכתוב ויתן לך
האלקים מטל השמים וגוי, וכמדרש
דרשו יתן לך שלך ויתן לך של
אחך, דלעיל סמ"ך מיניה כתיב וירח
את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה
ריח בני כריח שדה אשר ברכו הי',
ופירש אי"ז הייטב לב זל"ה"ה כריח
שדה, רומז לשבת הנקראת הקל
תפוחין, אשר ברכו הי', כדכתיב
ויברך אלקים את יום השביעי עכ"ד,
ולפי דברינו הכונה דאמר יצחק
סיבת הדבר שיוכל יעקב להנות
מעוה"ז אע"פ ששייך לעשו משום
דהוי מידה כנגד מידה שמוסיפין
בשבת מחול על הקודש, ולכן שפיר
יתן לך משלך ויתן לך של אחיך,
שיגיע לו ליעקב גם מחלקו של עשו
דהיינו עוה"ז הוספה על חלקו לעולם
הבא, ועי"כ הקדים לומר ראה ריח
בני כריח שדה רמו לשבי"ק היינו
במה שהוסיף יעקב מחול על הקודש
ועי"ז זכה לברכה ויתן לך האלקים
מטל השמים, גם ברכה בעוה"ז
בכחינת ויתן ויחזור ויתן לעוה"ב,
ובזה יבואר על נכון מה שאמר יעקב
לעשו אינך כדאי לשנוא אותי על
הברכות שהרי לא נתקיימה בי,
שדווקא יעקב באמרו לעשו אינך
כדאי ר"ל כי הרי עכו"ם אתה
וא"כ סגי לי ליהנות מעוה"ז מטעם
דגזל עכו"ם מותר הוא, ואיני צריך
לברכת אביך שבירך אותי שאחנה
מעוה"ז מטעם מידה כנגד מידה והוה
שאמר שהרי לא נתקיימה בי, כי לא
הוצרך לי הסיבה של תוספת מחול
על הקודש אלא מטעם זאת לבד
שאינך כדאי ועכו"ם אתה, הרי גזל
עכו"ם מותר ואפשר לי ליהנות
מעוה"ז ויהי לי שור והמור.

(ביק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

בעזה"ש"ת

Cong. Yetev Lev
D'Satmar
Boro Park

קהל יטב לב
ד'סאטמאר
בארא פארק

ביומ"ד הגדול • ביומ"ד 10 עת • ביומ"ד 15 עת • ביומ"ד 18 עת • ביומ"ד אברכים • ביומ"ד בני נשה • ביומ"ד זבוי וזאל
Main Office: POB 190520 • Brooklyn NY • 11219 • 718-633-7140

והפכתי אבלם לששון ונחמתים

(ירמ' ל"א)

עת ספור בימי אבל על אמו הרבנית הצ' היגיע בעצם ימי עת רקוד
עת ספור למשפחה הכבודה ולכל קהלתינו הק' על חסרון השלימות בעת רקוד
עת ספור יעורר קינה ונהי בכי תמרורים, ומאיך קול רנה וישועה בעת רקוד
עת ספור צער יגון ואנחה, וששון ושמחה בעת רקוד
עת ספור יגמור ויסיים, ומתוך ששון ושמחה במהרה יגיע העת רקוד

כוס תנחומין נשגר מול פני האי גברא רבא ויקרא, עומד בראש קהלתינו הכועסיה
אשר הפך ה' ימי שנחלה לאבל גדול, שביום השנחלה הגיע הבשורה
בפטירת אמו הרבנית הצריקת ע"ה,
ה"ה רב האי גאון וגדול מעוז ומוגדל

הגה"צ מורינו גאב"ד דקהלתינו שליט"א

ואחיו הרבנים הגאון"צ שליט"א

אשר ישבו בעמק הבכא על פמירת אמם

הרבנית הצדיקת ריזל מ'אוהעל

בת הרה"צ רבי יוסף וצוקללה"ה מ'דעעש

הקב"ה ינחם אותנו וכל בני משפחתנו החשובה,

שמעולם לא ידעו משום צער יגון ואנחה,

ויזכה להמשיך בעבודתו הקודש בלי שום עיכוב וצרה,

ושבגן עדן העליון ותהא מנוחתה,

לעמוד לזכות ולהמליך טוב על בני, נכדותי' וכל יוצאי חלציו,

ושמע"כ שליט"א ירוזה רב נחת דקדושה

מכל יו"ח לתפארת האבות הקדושים מתוך שמחה וחדוה,

עדי שנזכה לנחמת ציון וערי' בביאת גואל צדק בב"א

ששון ושמחה ישיגו ונס יגון ואנחה

בהדרת כבוד ויקר

הנהלת הקהלה

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

ויאבק איש עמו וגו' והוא צולע על ירכו

פעם אחת בפרשת וישלח כשהתחיל רבינו לנגן מנוחה ושמחה היה העולם דוחפים עצמם אל רבינו להתקרב אליו ממש כדי לשמוע התורה, והיו שוכבים על השולחן זה על זה כנהוג תמיד שם, וכשגמרו מה ידידות נתעצם רבינו במחשבתו לערך חצי שעה, והעולם היו מונחים זה על זה בדממה גדולה מחמת פחד, אח"כ התחיל רבינו לומר תורה בבכיה עצומה מאוד, איני יכול לכתוב כל התורה שאמר אז רבינו, אך אכתוב אותם דיבורים שיכולתי לשמוע, פתח ואמר בבכיה "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו" "עשו" הוא היצר הרע, יעקב התחיל להסתכל במעשים טובים שעשה איך הוא מחזיק עם היצר הרע ורואה "אחיו" היינו שהיצר הרע הוא עמו "אח" בשעת תפילה והן בשעת הלימוד והוא עמו בכל דרכיו, וכן היה רבינו מפרש הלאה הפסוק. אח"כ אמר "עם לכן גרתי" היינו אצל רבנים מלובשים "לבנים", "ואחר עד עתה" אין "ועתה" אלא תשובה, ולא עשיתי עדיין תשובה. אח"כ היה מפרש הלאה כל הפרשה, אח"כ אמר "כי במקלי עברתי את הירדן" עם "קולות" לבד "עברתי" את העולם, שהייתי מקיל בכל פעם. זה הנני זוכר עוד. ומובן מזה איך אצל תורה כזאת היה העולם מתעוררים בתשובה.

וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו

מסופר שפע"א התפרצו קבוצת בריונים לביתו של רבי יוסף חיים זונענפעלד זצ"ל ואיימו עליו לרצחו נפש, משהגיעה ההשתוללות לשיאה, פרס הרב את כתונתו וגילה את לבו והכריז מולם בקול אדיר וחזק: "הננו מוכן ומזומן לקדש שם שמים, ירו בי ורצחוני, אני לא אזוז מהאמת כמלא הנמה", בתגובה על הצעד הזה, נסוגו המתקיפים ויצאו את הבית, מאוחר יותר ביאר הרב את פשר התנהגותו, ואת הסיבה שניצל מהם, על פי מעשה שהיה בעיירה שאדיק שבפולין: באותה עיירה התגורר מלשין יהודי, שהפיל את חיתתו על יהודי העיירה, וכולם פחדו ממנו, בחוצפתו היה דורש שיתנו לו בכל שבת לישב במזרחו של ביהמ"ד הגדול בעיירה, ולהעלותו לתורה ל"שישי", באחד הימים נפטר רב העיירה, ובמקומו נתמנה אחד מגדולי התורה ממשמע הרב החדש על מעללי המלשין ועל חוצפתו לבוא לביהמ"ד וליטול לעצמו עליה חשובה, החליט לקיים את מצוות "לא תגורו מפני איש" באחת השבתות הופיע הרב בביהמ"ד הגדול, וכאשר קרא הגבאי להמלשין לעלות לתורה, הכה הרב בחזקה על העמוד שלפניו וזעק: מה לך ולתורה הקדושה, מה לך פה טמא ומשוקץ, המוסר ממנום ונפשם של ישראל לשלטונות, לברך על התורה, צא טמא, המלשין ניסה תחילה להכות את המרא דאתרא, אך המתפללים מנעו זאת ממנו,

בחרי אף פנה המלשין הנעלב והזועף לעבר דלת היציאה ועזב את המקום, ושלח אצבע מאימת כלפי הקהל, כאומר "עוד אלמדכם לקח".

לאחר כמה חדשים הוזמן הרב להיות מוהל באחד מכפרי הסביבה, כאשר עשה את דרכו בלויית שנים מתלמידיו אל עבר הכפר, הבחינו התלמידים במלשין הדוהר על סוסו לקראתם, פחד גדול תקפם, אך הרב נשאר שלו ושאנו, הסוס הדוהר קרב אליהם, המלשין קפץ ממנו בזריזות, וניגש בצעדים מהירים אל הרב, לתדהמת התלמידים, נעמד "המוסר" על יד הרב, והתכופף כלפיו בהכנעה, והתחנן ואמר: מורינו ורבינו, סלח לי, מחל לי על מה שעוללתי וחסאתי כנגדך, משכילה את דבריו קפץ בחזרה על סוסו ונעלב, כשהמשיכו התלמידים הנדהמים את דרכם בלוי רבם אל מחוז חפצם, פתח הרב ואמר להם: אסביר לכם את פשר המאורע, כאשר ראיתי את המוסר דוהר על סוסו ומתקרב לקראתינו, חפשתי מקלט והצלח באחד מפסוקי התורה, והנה נדמן לי הפסוק כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, מיד התחלתי להרהר ולהפך בזכותו של אותו בר נש, הרהרתי, כמה זקוק הוא לרחמים על שפל התהום המוסרי שאליו התדרדר, ומי יודע, אולי אם היה מקבל חינוך נכון בילדותו, לא היה מגיע למה שהגיע, המשכתי במחשבתי להפך בזכותו, עד שנכמרו רחמי עליו ונעקרה מלבי כל טינה נגדו, ומכיון שכך פעל כאן הכלל של כמים הפנים לפנים, ונכנסה בלבו מחשבה טובה, והחל להרהר, אולי הרב צודק, שהלא וודאי עשה מה שעשה מתוך כוונה טהורה לשם שמים, ולא לשם קנטור, מתוך מחשבות אלה נתרכך לבו, והגיע לרגע של חרטה ובקשת סליחה.

משגמר ר' יוסף חיים את סיפורו, אמר: כדברים האלה הרהרתי גם אני בשעה שעמדו מולי חמשת הבריונים והניפו אגרופיהם מולי, את הרעיון הזה למדתי אמנם מהרב של שאדיק, אך מצאתי לכך גם מקור בתורה, כאשר באו המלאכים אל יעקב, הם סיפרו לו "באנו אל אחיך אל עשו", שהיית אומר אחי הוא, אבל נוהג עמך כעשו הרשע, עודנו בשנאתו, אמנם עשו שונא ליעקב, אבל גם יעקב שונא אותו, כדכתיב "כי משנאיך ה' אשנא", והנה אח"כ "וישא יעקב עיניו וירא והנה עשו בא לקראתו וארבע מאות איש עמו" כאשר ראה יעקב שהסכנה מתקרבת, מה עשה, "וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו", יעקב השתחוה וכפה את מחשבתו, והפך בזכותו של עשו, עד אחיו, עד שנהיה כאחיו ממש, ע"י מחשבותיו לזכות נתעוררה בו האחוה, ומה כתיב בתריה, "וירץ עשו לקראתו ויחבקו" ומביא רש"י: אמר רבי שמעון בר יוחאי הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו.

(אוצר אפרים)

קהל ימב לב דיטאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בני ברק

ב"ה

תהילתו ידבר פ"י

עלה ויבוא ויגיע ברכותינו, כמזמור לתורה משמק לבבינו, אל מעלת כבוד וירדנו, האברך חוקר המהולל כמו נפש כל חי וְתוֹרַת חַיִּים אֲמִנְתָּ, בהתמסרות נאמנה, להשתל ולדאוג לכל צרכינו, בימי שדותינו שם בשמחה הרוממת בהצרות קיימנו אלו ואתה התחילה והכבוד, על הפאר והתורה, אשר חבלים נפלו לנו בנקיטות לחזות בנועם ה' ולהסמך בצילא דמוזמנות לא שבת וזמם ויללה והשליך עצמו מנגד למען עריכת התרומה והשבת של שמחה ודאג בהתמסרות עשימה על כל פרט ושעל

הר"ר ידצנל פריעדמאן הי"ד

פריישי הסקסן דקהל ימב לב דיטאטמאר ב"ה

הוא הגבר אשר זכה לנצח על מלאכת בית ה' בסידור ואירגון הנמלא של שמחת הנישואין והשבת שבע ברכות של בן מורינה הגה"צ ראש ישיבתנו שליט"א - נכד כ"ק נאב"ד סאטמאר - בארא פארק שליט"א בצילא דמהימנותא של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

הר"ר מלפני אבינו שבשמים, שיוכו לחמשיך להרכות פעלים להגדיל תורה ולהאדירה, מותרך רב שמחה ואודת, ובשמח זאת תבורך בבני חיי ומוזני ריחיו ופיותא דשמיא, לעולם ולעלמי עולמיא, עיי נוכח לבואת משיח צדקינו, ומלכינו מרן רבינו רבינו תנח"ק שליט"א בראשינו, במתה בימינו, אמן.

החזתמים למען שמו בברכת הודאה
הנהלת הקהילה

Tiferet Grefik

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מייסדים, כפתור ופרח משוקדים

נחשב ולא קנה יעקב את הבכורה ויעקב טען כנגדו זה דסופו ברצון אעפ"י שתחילתו באונס לרצון נחשב, והנה ידוע דנדב ואביהוא מתו בחטא אהרן שעשה את העגל והנה לכאורה קשה הא קבלת התורה היתה באונס דכפה עליהם ההר כגיגית ואף שלבסוף היה ברצון מ"מ אם נאמר דמתחילתה באונס אעפ"י שסופו ברצון לאונס נחשב א"כ חטא העגל לא חטא הוא שהם לא כפרו בד' רק שתפו שם שמים ודבר אחר ושיתוף אינו איסור לב"ב כידוע וא"כ למה מתו נו"א בעבור זה וע"כ דמתחילתו באונס וסופו ברצון לרצון נחשב, וז"ש וירא כי לא יוכל לו כי יעקב טען דסוף המכירה היתה ברצון, וכרצון נחשב הכל, ולכן נגע ביוצאי ירכו זה נו"א כי לשיטה זו, יש חטא באהרן, ולכן שעשה את העגל ולכן מתו נו"א בעבור החטא הזה.

☆

וישאל יעקב ויאמר הגידה נא שמך ויאמר למה זה תשאל לשמי, יש לפרש הפסוק על פי מה שפירש בעל ההפלאה מה שכתוב אצל מנוח, שאמר לו המלאך למה זה תשאל לשמי והוא פלאי, כי שמות הלאכים משתנים לפי מעשה שליחותם כידוע וכפי ענין השליחות כך ייקרא שמו, ואצל מנוח היתה שליחות המלאך המבשר על לידת הבן, להפליא נדר נזיר את שמשון בן שיוולד לו ולפיכך אמר לו למה זה תשאל לשמי והלא הוא משתנה כל פעם לפי השליחות והוא פלא, כי עתה שמו פלא על שם כי יפליא לנודר נדר נזיר וגו', ועל פי זה יש לפרש גם כאן כי הנה מציו הרבה פעמים במקרא י"ד נוספת לתיבה כגון ההפכי הצור אגם מים, וכן הרבה והוא לתפארת הלשון וכאן הרי עיקר שליחות המלאך היה לברך את יעקב בשם ישראל ולהודות לו על הברכות שברכו יצחק אבינו כפי שהביא רש"י וכיון שעיקר שליחותו היה אודות נתינת השם ישראל ליעקב, הפך שמו להיות לשם והוא שאמר לו למה זה תשאל לשמי כלומר שמי עתה הוא לשם ע"ש נתינת השם היו"ד נוספת הוא כדרך המקרא כאמור.

(חמ"ס סופר)

☆

ויהי בהקשותה בלדתה ותאמר לה המילדות אל תיראי כי גם זה לך בן, תמוה במה תפוג אימת המות אשר נפלה עליה שמה תמות בהקשותה בלדתה בזאת הבשורה שהולד יהיה בן זכר, ונראה כי עיקר פחדה ואימתה היה בראותה שהיא מקשה לילד, שמה הגיע עת פטירתה מן העולם כדי שתתגלגל בנפש חולה, וכפי המנהג במקרא כזה רח"ל שקורין שם הילד על שם המת מטעם זה אולי לא תקנו אבותם את אשר הצריכו לתקן ויקומו בנייהם תחתיהם לתקן את אשר עוותו אבותם. וזאת היתה דברי נחמתה של המילדת אשר הרגיעתה לפי שעה, וכדרך שעושים לילדות בשעה כזו, באמרה לה בקול מבשר, כי גם זה לך בן, וממילא מסתמא עדיין לא הגיע עת פטירתך, שהרי לא יוכלו לקרוא על שם אמו שמתה ואם כן אל תירא.

(מעדני מלך)

ויצו אותם לאמר כה תאמרו לאדוני לעשו וגו' עם לבן גרתי, פירש"י ותר"י"ג מצות שמרתי, פליאה דעת היא מה לו לעשו אם כן שמר תר"י"ג מצות או לא שמר, ונראה דלכאורה קשה למה לא שלח להודיעו שיש לו נשים ובנים, וי"ל כי לא היה איכפת לו שעשו יהא סבור שאין לו נשים ובנים, ולכן שלח להודיעו רק שיש לו שור וחמור וצאן וכו' ועדיין עוסק הוא באסוף הון ונכסים עוד ועוד, וכיון שאין לו ירשים יירשנו עשו לבסוף, וזו היתה כוונתו באמרו ואשלחה להגיד לאדוני למצוא חן בעיניך, אולם עם זאת היה יעקב רואה, שמה כשיבוא ויראה נשיו ובניו או יקצוף עליו על שהעלים ממנו לכן שלח לו ברמיה לומר תר"י"ג מצות שמרתי, והלא בכללן מצות פריה ורביה ויאמר לו שהודיעו לו בזה שיש לו בנים ואשה, ואמנם כששאל אותו עשו מי אלה לך כלומר לא ידעתי מאלה, השיב לו הילדים אשר חנן לי אלקים כלומר על ידי המצוה שזיכנני.

☆

ויצו אותם לאמר כה תאמרו לאדוני לעשו וגו' עם לבן גרתי, פירש"י ותר"י"ג מצות שמרתי, וי"ל כי רצה יעקב להתנצל עצמו על איסור שתי אחיות, דהנה הפרשת דרכים כתב דאין כאן איסור שתי אחיות דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי והן נתגיירו, ולפי זה יש לומר "גרתי" לשון פעול יוצא, עם לבן פי שאצל לבן גרתי היינו שגיירתי אחרים, דהיינו בנותיו של לבן, ועל ידי זה תר"י"ג מצות שמרתי ולא עברתי על איסור שתי אחיות. (תורת מהר"י)

☆

ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה, ולכאורה יפלא מנין לו הבטחון שאם ילחם עמו ישאר המחנה השני לפליטה, אולי ח"י ניצח עשו ויהרוג גם את המחנה השני, וי"ל דאי' במדרש דבין שני המחנות הי' רחוק מהלך יום, ועל הפסוק (ל"ג) "והוא עבר לפנייהם" פירש"י אמר אם יבוא אותו רשע להלחם ילחם בי תחילה, הרי שיעקב הלך במחנה הראשון, עוד כתיב לעיל (כ"ז, מ"ה) שרבקה אמרה "למה אשכל גם שניכם יום אחד, פי' שם רש"י רוח הקודש נורקה בה ונתנבאה שביום אחד ימותו כמו שמפי' בגמ' (סוטה י"ז) ולזאת נתחכם יעקב והרחיק את המחנות דרך יום שאם יבוא עשו ויהרגוהו, כי הוא היה במחנה הראשון, וא"כ ילך אל המחנה השני, או עד שיעגל לשם ימות, שהרי שניהם ימותו ביום אחד, ואם כן על כרחך "והיה המחנה הנשאר לפליטה".

☆

וירא כי לא יוכל לו ויגע בכף ירכו, נתן ענינו ביוצאי דיכו המה נדב ואביהוא. בילדותי שמעתי פירש נאה על המדרש הנ"ל דהנה המלאך הזה היה שרו של עשו שבא לערער על הבכורה, דשלא כדין לקחה יעקב דמן הדין לא קנה יעקב את הבכורה, לפי שמכרה עשו באונס מחמת זלעפות רעב ואעפ"י שבסוף היה ברצון, מ"מ סבר המלאך דתחילתו באונס וסופו ברצון כאונס

**ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאולים,
שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים**

ודרשת והקרת

בענין בל תאחר בנדרים ובצדקה

קום עלה בית אל (וישלה ל"ה א')

חטא ולא באשתך חטא וכו', הרי קי"ל דאשתו כגופו א"כ הסברא שהשנים יומתו בעוון בעליהן וובאמת האור החיים הקדוש פר' כי תצא (כג, כב) כתב בפשיטות שבועון איחור הנדר יחסר ממנו אשתו כגופו עיי"ש) אמנם דאפ"ל דהש"ס דילן סובר דכיון דיכולין להפרד ע"י גט או ע"י מיתת הבעל דהרי הן הן שני הדברים שהאשה קונה את עצמה, א"כ אין האשה בגדר "בך" חטא, אע"פ דלענין כמה דברים אשתו כגופו אבל בגדר בך חטא אין האשה נכללת, לכן ממעטינן אשתו שאין מתה בעוון בל תאחר של נדרי בעלה.

אמנם הא תינח דייקא בישראל, אבל בבן נח דאיתא בירושלמי (קידושין) דאין תורת גירושין בבן נח ולא מהני להפרד מאשתו, וכן הפני יהושע (קידושין דף יד. בתוד"ה לכו"ע וכו') מחדש דבבן נח אינו מתיר מיתת הבעל, וג"כ לא מהני להפסיק הזיקה שיש בין האשה לבעלה, עיי"ש, נמצא בבן נח אין שום אופן שתוכל האשה להפרד מבעלה, א"כ אצל בן נח שייך שפיר לומר אשתו כגופו ממש, וא"כ יובן נמי יותר לומר בבן נח דהאשה גם נכללת בגדר "בך" חטא כיון שהיא נשאת צמודה וקשורה לבעלה בלא שום מוצא להפסק הזיקה, וא"כ מובן שפיר דרחל מתה שפיר בעוון בל תאחר של יעקב דבבן נח שייך שפיר לומר אשתו כגופו ממש.

ומעתה גם יבואר כמין חומר למה מתה דייקא רחל ולא לאה, דלכאוי' כיון דכל ההסבר שרחל מתה בעוון יעקב משום דבבן נח אין שום אופן להתיירה מיד בעלה, אבל לכאוי' יתקשה לכל בר בי רב מנא תימרא דיעקב הי' לו דין ב"נ אולי הי' לו דין ישראל וא"כ כל דברינו מופרכין כמובן, אלא דמזה שיעקב אבינו נשא את רחל לכאוי' קשה קו' כל המפורשים הרי הי' איסור ב' אחיות והאיך נשא יעקב אותה אלא דהתירוץ הנכון הוא שהי' ליעקב דין בן נח והי' מותר בב' אחיות, נמצא דכל ההוכחה שיש ליעקב דין ב"נ הוי' מזה שנשא רחל

ופירש"י לפי שאחרת בדרך נענשת פי' שיעקב נענש בהמעשה של דינה כיון שאיחר את נדרו שנדר ושבתי בשלום אל בית אבי, והאבן הזאת אשר שמתני מציבה הי' בית אלוקים, וכן איתא במדרש רבה (פרשה פ"א א) דא"ר ינאי המאחר נדרו מבקרין פנקסו של אדם, ובמדרש תנחומא (פר ח) בפרשתן איתא דיעקב אבינו נענש במיתת רחל משום שלא קיים נדרו, עיי"ש.

☆

והמפרשים תמדהו ע"ד התנחומא שרחל מתה בשביל שיעקב איחר נדרו, והקשו הרי בהדיא איתא בענין בל תאחר (בפר' כי תצא כג, כד) ולא יהי' בך חטא, ודרש"י בגמ' בך חטא ולא באשתך חטא דאין אשה מתה בעוון נדרי בעלה.

ובכלי חמדה (בפרשתן סי' א') מדייק בלשון הזוה"ק (בפרשתן דף קע"ד ע"ב) דיעקב איחר נדרו קמיה דקוב"ה איתקף דינא על ידא דמקטרגא דקטרוג עליה דיעקב וכו' ובעיא דינא בשעתא דסכנא דהוית רחל בה, וכו' מיד ותלד רחל ותקש בלדתה וכו', עכ"ד הזוה"ק לענינינו וכשמדייקין בלשונו הק' של הזוהר מבואר דהי' בשעת סכנה ואז קיטרג המקטרג וע"כ מתה רחל, וא"כ אפ"ל דלעולם אין האשה מתה בעוון נדרי בעלה אלא רחל בשעת לידה היתה, ובשעת סכנה הרי השטן מקטרג בידוע, ואז כשהיתה צריכה רחמי שמים בא הלאו דבל תאחר וקיטרג גם עליה, וע"כ מתה משא"כ סתם אין האשה מתה בעוון בל תאחר של בעלה.

וראי' נכונה הביא שדייקא רחל מתה ולמה לא מתה לאה, אלא עכ"כ כיון שהיתה בדיוק בשעת לידה כמו שמסופר בפרשתן, ואז קיטרג עליה השטן וע"כ מתה, אבל מזה אין קושיא מהגמ' בר"ה והבן.

☆

והכלי חמדה מיישב בעוד אופן בדרך פלפול דלכאוי' צריך להבין אמאי דרש"י בגמ' ולא יהי' בך

צדקות ומעשרות וכו' כיון שעברו עליהן ג' רגלים עובר בכל תאחר, ומשמע דגם בצדקות ליכא איסורא דבל תאחר אלא אחר ג' רגלים כמו בהבאת קרבנות של נדרים ונדבות.

אמנם בר"ה לקמן (דף ו.) קאמר רבא דבצדקה מחייב עלה לאלתר דהא קיימי עניים, ויש בזה ג' שיטות דדעת הר"ן הוא דבצדקה ליכא כלל דין של שלש רגלים דדין זה אינו אלא במידי דתלי בהבאת מקדש כמו קרבנות והקדשות, אבל בצדקה אי קיימי עניים עובר לאלתר בכל תאחר, ואי לא קיימי עניים אינו עובר אפי' בג' רגלים, ועיי"ש בהר"ן מה דפי' בהמשנה דר"ה (דף ד.). עיי"ש.

ודעת הרשב"א דדין צדקה כקרבנות הוי, דלאלתר דהיינו מיד לאחר שנדר לצדקה ליכא לאו דבל תאחר ולא עשה דוהבאת, אלא עשה דמוצא שפתיך תשמור, והל"ת דבל תאחר דייקא בג' רגלים, והא דקאמר רבא דאי קיימי עניים עובר לאלתר היינו על עשה דמוצא שפתיך תשמור, ולא על בל תאחר.

ודעת התוס' (שם בר"ה וצדקות וכו') דבצדקות איכא תרי דינים היכא דקיימי עניים עובר בכל תאחר לאלתר, והיכא דלא קיימי עניים עובר בכל תאחר לאחר ג' רגלים, ומיושב סתירת הגמ' בר"ה.

והרשב"א הקשה על שיטת התוס' דאי סלקא אדעתין דבצדקה איכא דין ג' רגלים, ומ"מ היכא דקיימי עניים עובר לאלתר בכל תאחר כיון דליכא טורח הבאה, א"כ גם בקרבנות נימא הכי, דהיכא שהוא וקרבנו מציין בירושלים או בעזרה יעבור מיד בכל תאחר, והרי לא שמענו כן בשום מקום, ע"כ קושייתו.

☆

והנה הרמב"ם בסה"מ (מל"ת קנ"ז) מחזק שהנודר קרבן ומאחרו יותר מג' רגלים עובר חוץ מאיסור בל תאחר גם על איסור בל יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה, והרמב"ן בהשגותיו (מ"ע צ"ד) כתב דאין לאיסור בל יחל שום ענין בג' רגלים, דהא אכתי יכול לקיים נדרו אפי' לאחר ג' רגלים, ועבר רק על בל תאחר שאיחר נדרו עיי"ש.

והחם סופר בריש נדרים מבאר דעת הרמב"ם דכיון דרחמנא חייביה שלא לאחר הקרבן יותר מג' רגלים, א"כ כל הנודר דעתו הוא על מנת להביאו תוך ג' רגלים וא"כ כשלא הביאו עבר גם על בל יחל דברו, עיי"ש.

דווקא ולא מנישואי לאה שהיתה ראשונה, וע"כ מתה רחל דייקא ולא לאה כי כל ריחשבוך, יבואר דייקא אי נימא דהי' לו דין ב"נ, ודפ"ח ושפתיים יישק.

☆

אמנם באמת יש מחלוקת בדברי חז"ל אי אשה מתה בעוון בל תאחר של בעלה דבגמ' ר"ה המובא לעיל מובא דאין אשה מתה בעוון נדרי בעלה, וביקרא רבה (לו, א) וכן במדרש תנחומא ומדרש רבה מובא שמתה בעוון בל תאחר של בעלה, וכן בשבת (33:) איתא דאשה מתה בעוון בעלה.

וכן בס' חרדים (במצוות ל"ת התלויות בידיים) כתב שחייב ליתן מיד ואפי' איחר מחמת שכחה ענוש ייענש ובניו מתים ואשתו מתה וכו' והמנ"ח (במצווה תקע"ה אות י"א) תמה עליו מד' הגמ' בר"ה הנ"ל, ובשו"ת הרשב"א (ד"ג סי' שמ"ח) כתב לחלק דאם רק איחר נדרו אבל בסוף קיימו אין אשתו מתה, אבל אם בסוף גם לא קיימו אשתו מתה בחטאו עיי"ש.

☆

ובתורת משה עה"ת (עה"פ ויאבק איש עמו וכו') מביא דאמרו חז"ל בפרקי דר"א שהמלאך הא שימי בזה שאיחר נדרו, ומיד עישר את בניו והפריש לוי, ואפ"ל דלכא' קשה דלא קיים נדרו עד עתה, ועוד קשה דאע"פ שמיד אח"כ עישר מ"מ הרי כבר איחר נדרו, אלא דאפ"ל דקיי"ל כר' מאיר דאם לא כפל תנאי היינו שלא אמר בתנאי כפל אז בטל התנאי, והמעשה קיים, והשתא נהי דיעקב תלה נדרו בתנאי שאמר ושבתי בשלום אל בית אבי, אז עשר אעשרנו לך, ולא הי' צריך לעשר עד שובו אל בית אביו, מ"מ המלאך טען כיון שלא כפל התנאי אז תנאי בטל והמעשה קיים ומחוייב לעשר מיד.

אך כל זה שפיר אם הי' כוונת יעקב בנדרו על מעשר ממון אבל באמת לא נתכווין על מעשר ממון כי כבר קדמו אאע"ה ועל מעשר תבואה כבר קדמו יצחק אבינו, והרי יעקב רצה לחדש נדר חידש דהיינו מעשר מבניו להקדישם, וקיי"ל בסוף פרק שבעת העדות דבא יסורין לא בענין תנאי כפול, א"כ לא חל נדרו ולא איחר נדרו כלל, אדרבה הקדים עצמו והפריש עכשיו את לוי, וכשיבוא לבית אביו לשלום והי' לו כבר מופרש, והבן.

☆

ובעצם איסור בל תאחר בצדקה הנה בגמ' בר"ה (דף ד.) איתא תנו רבנן חייבי הדמין והערכין וכו'.

שיר השירים אשר לשלמי"ה

מריחוק מקום וקירוב ליבאה, נשגר בזה ברכת הודאה, קדם מע"כ האי גברא יקירא, רודף צדקה וחסד תדירא, נודע לעוז ולתפארה, משליך עצמו מנגד לבוא בעזרת מוסדותינו המעטירה, לבו ער וחם לכל דבר שבקדושה, בעין יפה ובמידה גדושה, נערץ ואהוב על כל יודעיו ומכיריו, שמו הטוב בפעליו הכבירים הולכים לפניו,

הלא הוא ידידינו ומכובדינו החשוב והמפואר

מזה"ר **שלמה צבי עקשטיין** הי"ד

חבר הנהלת מוסדות "עב לב" בארה"ק

ומנב"ת ב"ב החשובה תחי'

על אשר פתח ביתו לרווחה בסבר פנים יפות

ובהתמסדות עצומה ונפלאה

למען שליחי הקודש חברי הנהלת מוסדותינו הק' שיחיו

צרופה בזה ברכתינו המרובה, בכל לשון של הודאה וחיבה, שיזכה לרווח מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וישכיל ויצליח בעבודתו הקדושה, לעמוד לימינינו לרומם קרנינו במידה גדושה, ובשכר זאת יתברך בכל ברכאן דנפישא, וכט"ס.

החותמים למען שמו באהבה והערכה, אסירי התודה והכרכה

הנהלת מוסדות סאטמאר

בני ברק

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

הוקים להורותם

הרואה בשבת שתבשיל החמין [משאלנ"ט] העומד על גבי האש הולך ומתייבש, וברצונו להוסיף מים לתוך הקדירה, באיזה אופן מותר להוסיף מים.

ועוד אופן להעביר המים, להכניס כף [שע"פ-לעפ"ל וכדו'] או איזה כלי לתוך המיחם של מים וכך להוציא ממנה המים ולשפוך לתוך קדירת החמין. שבדרך זה יש לומר שהכף שמכניס לתוך מיחם המים יש לה דין כלי העומד על גבי האש דמותר לכו"ע ליתן המים שבתוכה על האש (ומשום חשש איסור מגיס דאסור להוציא שום תבשיל מתוך קדירה העומדת על האש משום איסור מגיס ג"כ יש להקל הרהר פוסקים סוברים דליכא איסור מגיס במים ובשור"ת נשמת שבת מביא שכן הורה רביה"ק בעל דברי יואל ז"ל), ויקפיד שהכף שמוציא בה המים לא תהא כף של חלב או בשר, משום איסור בשר וחלב. ובמקום הצורך כשקשה לערות כאופנים הנ"ל - יש להקל להעביר המים באמצעות כלי, והיינו שיערה המים מהמיחם לתוך כוס וכדו', ויערה מהכוס לתוך הקדירה.

(והנודו בזה הוא דדין זה דומה למה שמוכא במ"א (סי' רנ"ג סק"ב) שמחמיר שם בפניה ממיחם למיחם, והיינו שאם נטל קדירה מהאש והעביר את המאכל שבתוכה לקדירה אחרת שלא היתה על האש, היא איבעיא בגמ' אי מותר להניח הקדירה השניה על האש, דשמא זה נחשב כמנינה לכתחלה דאסור בשבת, ולהלכה המ"א מחמיר בזה וכן השו"ע ר"ר, והמשנ"ב (בשעה"צ סקמ"ז מיקל בזה, והעברת מים באמצעות כוס מקדירה לקדירה נחשב כפניה ממיחם למיחם, ולפי המ"א והשו"ע ר"ר היא אסור ולהמשנ"ב היא מותר.

אולם יש סברא לומר דבנידון דידן אף להמשנ"ב היא אסור, דהא הטעם שהקיל המשנ"ב בזה הוא משום דברי הר"ן דמבאר דהספק בגמ' הוא רק כאשר הערה את התבשיל מהקדירה השניה בחזרה לתוך הקדירה הראשונה ומחזירה על האש, אבל אם מחזיר את הקדירה השניה בעצמה על האש או בודאי מותר, וא"כ בנידון דידן שמערה מהכוס לתוך קדירה שעל האש ואינו מניח את הכוס עצמה על האש הרי זה כמי שמערה לקדירה הראשונה ואסור, ויש לדון בזה. - ועי' שו"ת שבה"ל ח"ג סי' צ"ג.

ולמעשה בענינו נוהגים העולם להקל בזה, והסברא להקל היא כיון דטעם איסור חזרה כשמעביר לקדירה אחרת הוא משום דנראה כמשהה לכתחילה על האש, אבל ככה"ג במערה ע"י כלי לתוך החמין אינו נראה כמשהה לכתחילה הניכר ממועשיו דמה שמערה המים מהמיחם לתוך הכוס אינו אלא בשביל ליתנם על האש וכל העירוי היא לטובת התבשיל המונחת על האש ואינו כשהיה לכתחלה אלא כהמשך שהיית המים על האש (ראה"כ שליט"א)).

וצריך לזהר בשעה שמערה המים מהמיחם לתוך הכוס שלא יניח הכוס מידי (כדכתבנו לעיל).

הנה כמה דרכים יש בזה לאיסורא ולהתירא וכל אופן ואופן תלוי בפרטי הלכותיהן, כאשר נפרט להלן:

- אסור להוסיף מים לתוך קדירה העומדת על אש, כשהאש אינה מכוסה ואף אם מוסיף המים באופני היתר המובאים להלן (והטעם בזה דהיתר תוספת המים הוא משום דהוי בגדר חזרה, וחזרה אינו מותר בשבת אלא ע"ג אש גרופה וקטימה. ומותר להוסיף דוקא לתוך קדירה העומדת ע"ג אש המכוסה בבלעך או ע"ג פלטה מעלעקטער).
- לקחת מים מטערמא"ס [מיחם שאינו מחובר ללעקטער] וליתנו לתוך הטשאלנ"ט, פשוט דאסור (כיון דהטערמא"ס אינו מחובר ללעקטער ונחשב כקדירה שאינה על האש שאסור ליתנה על האש בשבת כמבואר בסי' רנ"ג סעי' א', ולכן אסור להעביר מים אלו ולהניחם בקדירה).
- ומותר רק להעביר המים ממיחם העומד על האש או ממיחם המחובר ללעקטער [משייניק] (דפעולה זו נחשבת לחזרה דמותר בשבת להעביר קדירה מכירה אחת לכירה אחרת כשהקדירה עודה בידו).
- ודרך המהודר הוא - לערות המים ישר מהמיחם עצמו לתוך קדירת החמין, והיינו שיטול בידיו את המיחם עם המים וישפוך ממנה לתוך החמין, או שיטול בידיו את קדירת החמין ויהויקנה תחת המיחם וכך ישפוך מהמיחם לחמין (ועי' בזה בשו"ת מנח"י ח"ו סי' כ"ו וח"י סי' י"ח).

וכשמערה בדרך זה יזהר:

- א. בשעה שהוא מחזיק את הקדירה או המיחם המחוזקים, שלא יניחם מידי.
 - ב. וכן יזהר בעת שמערה המים לתוך הקדירה שלא יעלו הזיעה [דאמ"פ] מתבשיל החמין להקדירה או המיחם של המים, כיון דבקדירה מונחים התבשילים של בשר, ויש חשש לבליעת טעם מקדירת הבשר להמים המונחים במיחם מחמת הזיעה, ואזי לא יוכל להשתמש במים לשימוש חלב.
- ולכן יזהר בשעת העירוי להרחיק קדירת המים מקדירת התבשיל באופן כזה שהזיעה היוצאת מהתבשיל הבשר לא תגיע אל קדירת המים. ועוד עצה לזה שיפתח את מכסה הקדירה זמן מה לפני שמערה לתוכה המים בכדי שיתפזרו האדים.

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא רצדיקיא

גה"ק רבי ברוך בן הגה"ק רבי יחיאל זי"ע ממעזיבוש וימא ההילולא י"ח כסלו (תקע"ב)

הגה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבוש זי"ע נולד בשנת תקי"ג לאביו הצדיק נסתר ר' יחיאל ולאמו הצדקנית מרת אדל בתו של מרן הבעשט"ה זי"ע. בעודו ילד קטן זכה ליצוק מים על ידי זקינו הק' הבעשט"ה זי"ע שאהב מאד להשתעשע עמו, פ"א הושיב אותו זקינו על ברכיו והאכיל אותו, ואמר: כשיגדל לא יאכל לכן הנני מאכילו עכשיו. כשה' תינוק ה' ישן עם זקינו, פ"א לא רצה כ"כ ללמוד אצל המלמד, וסיפר המלמד לזקינו שאינו רוצה ללמוד, ושאלו זקינו על זה, ענה הילד וכי אני יודע שאתה הולך ממני בחצי הלילה ואתה לומד עם אחיה השילוני, וגם אני רוצה ללמוד עמו, ומאז לא לקחו עמו לישן.

בשנת תק"כ נחשך העולם בעדו עם הסתלקותו של זקינו מרן הבעשט"ה, אז עבר לתלמידו של זקינו הרה"ק ר' פחם מוקאריץ זי"ע, אשר פתח או בית מדרשו בעיר אוסטראה, ושם נתגדל ונתחנך. כמו כן הסתופף בצלם של גדולי תלמידי זקינו הק' ה"ה הרה"ק המגיד הגדול ממעזיבוש והרה"ק בעל "תולדות יעקב יוסף" מפולנאה, זי"ע, ובשנת תקל"ג אחר פטירת המגיד זי"ע ה' מעריצו של הרה"ק ר' מנחם מענדל מוויטעבסק זי"ע.

בהיותו באוסטראה נשא את זיווגו הראשון ה"ה בתו של הנגיד רבי טובי' קצקס מאוסטראה, ומן קצר אחר החתונה נתדלדל הגביר וירד מנכסיו, ושאר רבי ברוך בלי משען וה' בדוחק גדול, וה' שם הרה"ק רבי אהרן ז"ל הידוע בשם "דאקטר גארדן" מתלמידי המגיד זי"ע, וקיבל על עצמו מצוה זו לפרנס את רבי ברוך, וכל שבוע שלח עם חסיד אחד סכום כסף לאשתו של רבי ברוך, והוא לא ידע מזה. כשנפטר הדאקטר גארדן, נתוודע לר"ב מן הדבר שעשה, וה' לו קפידה על החסיד על שלא גלה לו מזה, שאם ה' יודע מזה ה' יכול לעשות לו טובה גדולה יותר מאשר נתוודע לו עתה.

בשנת תקל"ח עם עלייתו של הרה"ק רבי מענדל מוויטעבסק זי"ע לארה"ק, התחיל להתנהג באדמורו"ת, בשנת תקמ"א התיישב הר"ב בעיר טאלטשין, והקים את חצרו הק', ומטלאשין עבר לעיר זקנו מעזיבוש. מסופר כאשר בא להתיישב במעזיבוש אמר: "פה אשב כי איתיה" שזה מקום זקני הק' הבעשט"ה זי"ע, וכי תימא "צידה ברוך" מאין יקח ברוך מזון וצידה "אברך אביוניה" אברך את העניים שיתעשרו "אשביע להם" עי"ז אקבל פדיונות ואתפרנס מכך לשבוע, ואכן נהרו אליו אלפי חסידים והמון עם להסתופף בצלו ולהתברך ממנו בדבר ישועה ורחמים.

ביום י"ח כסלו שנת תקע"ב לפ"ק נסתלק הרה"ק לגנוי מרומים, מסופר שבשעת הסתלקותו מצאו אצלו את ספר הוזה"ק פתוח באתו דף בו נאמר: (וזהו כרך א' בראשית) פרשת וישב דף קפד עמוד א' אית רוגוא ואית רוגוא, אית רוגוא דאיהו במברכא מעילא ומתתא ואקרי ברוך, נטמן בחלקת זקינו הק' הבעשט"ה, אשר כבר ה' טמון שם אחיו בעל "הדגל מתנה אפרים", ולאחר זמן נטמן שם גם הרה"ק מאפטא שה' דר בעירובי ימיו במעזיבוש.

עמוד התורה

ה' תלמיד חכם גדול ובקי נפלא, הרה"ק מקאברין אמר שרבי ברוך בעת שה' כבן י"א שנה ה' בקי בכל הש"ס בבלי וירושלמי וכו', וכשה' בן י"ב שנה כבר ה' בקי בכל סתרי תורה, והוסיף ואמר ששני צדיקים היו בעולם שלא שכחו התורה ממעי אמם הרבי ר' ברוך'ל והרה"ק מרוזין זי"ע.

מסופר שהרה"ק ר' יעקב שמשון משפיטיווקא, כשעלה לא"י נתעכב בטערקיי אצל הגאון רבי דוד בכר זצ"ל בעמח"ס לדוד אמת, ונתפלפל ביניהם בדבר תורה, ונתפלא הגאון על גדלותו בתורה, ושאלו אם השאיר בח"ל עוד אחר כמותו

השיב לו במעזיבוש נמצא צדיק אחד ושמו רבי ר' ברוך נכד הבעש"ט, אשר יודע כל התורה כולה כנתינתה מסיני.

חזן ממה שהיה גדול בנגלה היה רב חיליה בחכמת הנסתר, וידוע שפעם אחת כשישב בסעודה בחמשה עשר בשבט והיה בדיחא דעתיה מאוד, סיפר חלום אחד אשר חלם לו, שישבו מסובין אצל השולחן כמה וכמה צדיקים, מהם שהיו עודם בחיים חיותן, ומקצתם שהיו בעלמא דקשוט, והרשב"י ישב בראש השולחן, ואני עמדתי בקצה השולחן נגד הרשב"י, והרשב"י אמר להם דברי כבושין ומוסר, ואמר להם בזה"ל: כך עובדים לאל גדול ונורא כאשר אתם עובדים, ומרוב הפחד

והשתוקקות אמר החסיד שאינו יכול להיות שם מרוב פחד, וכאשר הגיע להפסקו ודגלו עלי אהבה סמכוני באשישות וגו' כי חולת אהבה אני, ברח החסיד מהחדר כי לא הי יכול לשאת האש הגדולה והנורא, ורציה התחוק ואמר יהי עלי מה הנני מוסר נפשי לה' באהבה לשמוע דברי אלקים חיים, עד שאמר רבי ברוך הכתוב כי עזה כמות אהבה וגו' רשפיה רשפי אש שלהבה י-ה, אז מפני גדול ההתלהבות והשתוקקות כמעט נתבטל במציאות וכמעט יצאה נפשו, וסיים הרה"ק מזידיטשוב, אבל ב"ה עזר לי הקב"ה שהתחזקתי עד סוף שיר השירים, וכל פעם שאני נופל בעבודתי מזכיר אני את אותו הרגעים ובוזה אני מתחזק.

ידוע שפ"א הי' ר' ברוך אצל המגיד ממעזריטש ז"ע, המגיד הי' ישן בחדרו, ור"ב הי' שם בהחדר החיצון והתחיל לומר שיר השירים, שלח המגיד לר"ב שיפסיק לומר שיר השירים שכל הפמליא של מעלה באים לראות איך שהוא אומר שיר השירים וזה מפריעו לו לישון.

גמילות חסדים

על אף שידוע שהרבי ר' ברוך'ל הי' מסטרא דגבורה, ונהג עצמו בקפדנות דקדושה כל ימי חייו, ולפעמים התחיל לצעוק קולות על אדם, אך ידעו כבר שעל מי שהוא צועק פועל לו ישועה, פ"א בא לפניו איש עשיר אחד ורבי ברוך'ל התחיל לצעוק עליו וביזה אותו מאד וצוה שידחפו אותו החוצה, והי' שם הרה"ק רבי אברהם דוב מחמעליניק זצ"ל ואמר מה נעשה עם הגמ' המלכין פני חבירו ברבים, ופחד לסיים המימרא, החזיר רבי ברוך אליו ואמר לו מה אומר אלמדן המלכין פני חבירו ברבים, מפני אינו מסיים אין לו חלק לעולם הבא, וסיים רבי ברוך ואמר ראיתי ששורה על האדם קטרוג גדול, הפקרת את עולם הבא שלי כדי לעשות טובה לישראל, כי בזה שבזיתי אותו בטלתי את הדינים ממנו.

פ"א הי' אצלו אחיו הרה"ק בעל דגל מחנה אפרים והרה"ק רבי אשר מסטאלין ז"ע, וכבדם ביין שרף ושתו לחיים ורבי ברוך בירך את רבי אשר ואמר לו שיבוא משיח, ורבי אשר בירך את רבי ברוך שנלך לקראת משיח, והתחיל רבי ברוך לכעוס על ר' אשר וצעק לו איך תעזי פניך לומר להיפך נגדי, חוזר בך, ישלכו אבותיך מקברם, ואחיו הרה"ק בעל דגל מחנה אפרים לא הי' יכול להתאפק ואמר לו: מקודם הבנתי דבריך, אבל עתה אינני מבין, מה לך ולאבותי הקדושים, שאל אותו רבי ברוך מה הבנת מקודם, ענה לו, אמרת מקודם שיבוא משיח, והכוונה היא בין זכו ובין לא זכו בכל אופן יבוא, והוא אמר לך, נלך לקראת משיח, הכוונה היא שאם נזכה לכך, אבל מה שאמרת בפעם השניה אינני יודע, ענה רבי ברוך אמת הראשון הבנת טוב, אבל מה שאמרת אחר"כ הי' ענין אחר לגמרי, להרבי ר' אשר אין בנים וברכתי אותו שיושע בבן זכר, וכפי שידוע באים האבות לברית וברכתי אותו שיבוא אבותי מקברם אליו לברית, וכן הי' ולרבי אשר נולד בן זכר בעל ה"בית אהרן" זצ"ל.

התחיל פני להתכרכם, ועמד הרשב"י מכסאו והלך אלי לקצה השולחן, והכה על כתפי בדרך חיבה, ואמר לי: ברוכ'ל, נישט דיך מיין איך, די ביסט א אדם השלם.

פע"א בל"ג בעומר שאל הרה"ק לצדיק וגאון אחד שהיה אז במסיבה, אם יכול הוא לומר מאמר הזהר, ואמר לו הן, וציוה לו לומר מאמר, ואחר שסיים המאמר אמר לו הרה"ק: אם אתם יכולים ללמוד בנגלה כמו בספר הזהר, אין אתם יכולים ללמוד כלל, ואח"כ שאל להרה"ק ר' יוסף מיאמפאלע אם הוא יכול לומר זהר, והשיב לו שאינו יודע כי אם פירוש המילות, וציוה לו ג"כ שיאמר מאמר הזהר, ופתח ואמר, אך בכל פעם ופעם היה הרה"ק הרה"ב מסייע לו לו באמירתו, וכל פעם שסייעו צווח הרה"ק ר' יוסף כמי ששופכים עליו מים רותחין, ואח"כ אמר הרה"ב בעצמו מאמר אחד, ולקח את ספר הזהר על לבבו ואמר: "איך דאנק דיר ר' שמעון אויפן ספר הזהר, כי אלמלא האי לא הוי עדפנא מחבראי".

מסופר שהרה"ק ר' יעקב שמשון משפיטיוקא ז"ע נקלע פעם בל"ג בעומר יומא ההילוא דרשב"י אצל חכם אחד מארצות המערב, ובתוך הדברים שאלו החכם אם ברצונו להיות עכשיו במירון בהיכלא דרשב"י, וענה הרה"ק: ואם כן הוא רצוני, ואמר החכם שהוא שולח עכשיו שליח לרשב"י לשאול לו כמה דברים סתומים שהוקשו לו בזהר הק' ואם ירצה יאחו באבנטו של השליח ויצטרף עמו ויגיע לשם, בהגיעם לא נתנו לו להיכנס לפני ולפנים, כי הרשב"י ישב ועסק בתורה עם אליהו הנביא ועם הרבי ר' ברוך ממעזריטש, ורק השליח נכנס לשאול שאלותיו, וביקש שיתנו גם לאורחו להיכנס, ואמר רשב"י שישאלו לרבי ברוך האם להכניסו, ולא הסכים, כעבור זמן פגש הרה"ק משפיטיוקא בהרה"ק רבי ברוך, וכיבדו בדרך ארץ וביתרת הכבוד, משא"כ לפני זה שהיה ביניהם דין ודברים, ואמר לו הרה"ק ממעזריטש: ואם לא רואים את ברוך שנמצא בהיכלו של רשב"י אין צריכים לנהוג בו בדרך ארץ.

עמוד העבודה

עבודתי שבלב זו תפילה הי' בהתלהבות ובתרגשות גדולה, פ"א באו אצל הרה"ק הרבי ר' ברוך'ל, הסב הפנים מהם ז"ע חסידים של הרה"ק הרבי ר' ברוך'ל, הסב הפנים מהם ושאלם מאין אתם בוראי מפולין ובאתם לראות מופתים, ענו לו אנו נוסעים רק ליראת שמים, שאלו אותם מאין אתם יודעים שהרב שלכם הוא יראת שמים, ענו לו הגיד שאחורי האזן שידוע שזה לא דופק רק בשעת הגסיסה מחמת פחד המיתה רואים שהיא דופק, והגיד הזה דופק אצל רבינו כל פעם שהוא מתפלל, אז החזיר אליהם את פניו, וביקש מהם לישב.

ידוע ומפורסם אמירת "שיר השירים" שלו בערב שבת קודש אחר הטבילה, שהי' בוער באש ובהתלהבות גדולה עד שלא יכלו לעמוד שם מחמת גדול כח הקדושה שהי' שורה שם, וסיפר הרה"ק ר' צבי הירש מזידיטשוב ז"ע שפ"א החביא את עצמו בתוך החדר של הרבי ר' ברוך באותו שעה ביחד עם עוד חסיד אחד, והי' כאשר התחיל לומר שיר השירים בהתלהבות

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק, ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאנו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת וישלח

נו"ה משה שמואל שטיין הי"ו

המלמד:

הר"ר יעקב מיכאל היילברון שליט"א

נו"ה ישראל חיים גוסטמן הי"ו

המלמד:

הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

נו"ה מענדל וואלף דרומער הי"ו

המלמד:

הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

נו"ה יואל גלאנצער הי"ו

המלמדים: הר"ר עזרא בנעט שליט"א
והר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

נו"ה יואל בערקאוויטש הי"ו

המלמד:

הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

הרוצה בעילום שמו הי"ו

המלמד:

הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

נו"ה בעריש וויינשטאק הי"ו

המלמד:

הר"ר משה ראטה שליט"א

נו"ה יואל גליק הי"ו

המלמד:

הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

נו"ה שלמה יואל בלומענפעלד הי"ו

המלמד:

הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

הרב שמואל ארי בראך שליט"א

המלמד:

הר"ר הערשל גראס שליט"א

נו"ה אהרן הערש בערקאוויטש הי"ו

המלמד:

הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

נו"ה משה גאלדבערגער הי"ו

המלמד:

הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, וכמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון,
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

י"ט כסלו - הכנה לחנוכה

ובי"ט כסלו אחר כ"ו שנים נשתחרר הבעל התניא ממאסרו. ברם כגון דא צריך להודיע, כי יום אשר עשה ה' לנו, יום י"ט כסלו יום ג' שנכפל בו כי טוב, יום הילולא רבא דרבינו הקדוש נ"ע, וכשקריתי בספר תהלים בפסוק פדה בשלום נפשי קודם שהתחלתי פסוק שלאחריו יצאתי בשלום מה' שלום". (מכת"ק מהבעל התניא להקדושת לוי ז"ע)

פעם אחת התבטא הבעל התניא ז"ע ואמר: הקדשתי את יום י"ט כסלו כיוהכ"פ שכל מה שיהודי יבקש תתקבל בקשתו. (פניני החסידות)

היום הוא ההילולא של אא"ז הק' המגיד הגדול ממעזריטש זיעוועכי"א, ההתגלות אצלו היתה גדולה יותר מאשר אצל הבעש"ט הק' כי הבעש"ט היה בחינת כתר - לית מחשבה תפיסה ביה כלל, והמגיד הק' היה בחינת חכמה, היום הוא בחינת ל"ג בעומר כי אצל רשב"י איתא נעשה אדם נאמר בעבורך ועל המגיד אמר הבעש"ט שנעשה אדם נאמר בעבורו.

כ"ג כסלו - מה שאמרו חז"ל (שבת כ"ג) הזהיר בנר חנוכה הוי"ן ליה בניס זכרים שיהיו תלמידי חכמים, והרי כולי עלמא מדליקין נרות חנוכה ואין כולם ולא רובם זוכים לבנים זכרים ושיהיו תלמידי חכמים, אין לתמוה מזה שהאמת הוא חכמים הם אמת ודבריהם אמת, וכפי מה שכל העולם מדליקין נרות חנוכה, שרובא דרובא יוצאין ידי חובתם, אבל מעיוטא דמעיוטא זהירין להדליק כפי כל פרטי המצוות והדקדוקים וכו', ודע כי נרות חנוכה הם ל"ו בכל השמונה לילות, והזהיר בהם יזכה לחכמה, והסוד "לו חכמו ישכילו זאת" (דברים לב, כט) - כל הזהיר בל"ו נרות של מצות חנוכה יזכה לבנים בעלי חכמה, אימתי אם ישכילו זאת, ר"ל אם יתכוונו להזהר בזאת המצוה בכל פרטיה ודקדוקיה וכו'. ולכן הזהיר בנרות חנוכה צריך להקדים שני ימים קודם לתקן הנרות ולהזמין שמן זית להדלקה, ולהעלות מ"ה פתילות, ל"ו פתילות לנרות מצוה, ושמונה פתילות של חול לשמונה לילות - אחד בכל לילה, כשתצרף חשבון השמונה פתילות עם הל"ו נרות יעלו מ"ד - כחשבון ד"ם, והכוונה שהזהיר בהם ניצל מדם, ושישוב ה' מחרון אפו ויעמוד מכסא דין לכסא רחמים כנ"ל. (קונטרס סוד הדלקת נרות חנוכה - מתוך כתב יד ישן, ובסופו כתוב: אלו הן דברי אליהו זכור לטוב שמסר לרבינו יצחק סגי נהור בנו של הראב"ד ז"ל)

אחרי ראותי כל אלה שאלתי ליל י"ט כסלו אם התשובה הנ"ל באו אל פי מאת ה' והדברים נאצלו מרוח הקודש, ויש בהם תועלת או טוב להסתירם ולהעלימם, ועל זה השיבו לו: תדע כי באמת היה דבר ה' והדברים עתיקים עתיק יומיא אמרן "היום יום בשורה", והכינו עד אור הבוקר, ואחר שעה השיבו לו עוד. (שו"ת מן השמים לרבינו יעקב מקורביל ז"ע מבעלי התוספות, שהיה רגיל לשאול שאלותיו מן השמים והשיבו לו, וביום י"ט כסלו שאל אחת מהשאלות, ובתשובה שקיבל נאמר "היום יום בשורה")

ביום י"ט כסלו ברייסיין ובכמה מקומות אין אומרים בו תחינה ונוהגים בו שמחה, הנה בשו"ת מן השמים להק' מהר"י מקורביל (מבעלי התוספות) שתחת ידי כתב בתשובה סימן ה', ששאל מן השמים ליל ג' י"ט לחודש כסלו וכו' והשיבו בזה"ל: באמת היה דבר ה' והדברים עתיקים עתיק יומיא אמרן "היום יום בשורה", עכ"ל, ובכל השו"ת לא ראיתי שיכתוב באיזה לילה שאל, ודווקא בזה כתב ששאל י"ט כסלו, והשיבו לו "היום יום בשורה" וד"ל, גם ביום זה הוא ההילולא דרבינו הק' מוהר"ב זצלה"ה ממעזריטש, ועיין לעיל (סי' יב סעי' ד') מה שכתבתי אשר ביום יא"צ של צדיק אין אומרים בו תחינה, גם בו יצא בו תלמידו רבינו הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי מבית האסורים, והיה טובה כללית כידוע, ועי' באגרת הקודש של הרב זצלה"ה. (משמרת שלום להרה"ק רבי שלום מקוידניוב ז"ע (בהדרת שלום מהדורא בתרא הוספה לסי' מז. יעויין שם בס' סט כתב זמן השאלה "ליל כ"ט באלול שנת תתקס"ג))

פע"א כשבא הבעל התניא להמגיד, סיפר לו ר' זושא שרבם אמר לו ליכתוב אליו הגאון שלי, נתעלף הבעל התניא, ונחלש מאד, ונפל למשכב, והחברי"א קדישא פחדו לספר לרבם המגיד מה שקרה עם הבעל התניא, ורצו לעשות בעצמם איזה פדיון, אבל הרה"ק מבארדיטשוב ז"ע אמר שמוכרחים לספר לרבם, ונכנסו התלמידים וספרו לו מה שקרה, אמר בזה"ל: וד' העלים ממנו, הוא יש לו הרגשה כבן, אני נחשבתי כבן אצל הרבי שלי והוא נחשב כבן אצלי, ולא הבינו התלמידים את הדברים, כעבור שנה כמה ימים לפני פטירתו של המגיד אמר המגיד לתלמידיו מה שאתם מרגישים עכשיו כבר הרגיש ר' זלמן לפני שנה, לפני הסתלקותו לקח המגיד את ידיו של הבעל התניא ואמר: י"ט כסלו הוא יום הגאולה שלנו, ואכן בי"ט כסלו נפטר המגיד,

זלעמך ישראל עשית "תשועה גדולה"

בשמוחה רבה אנו מודיעים על הופעת

כ"ה

ספר

תשועה גדולה

הסכיל בקרבנו דרושים נהמדים, ספו ומדבש מתוקים, שבעתיים
מוקקים דברי שבה והודאה לפני ה' שומר עטו בית ישראל, על אשר
הציל את שארית המליטה כגיא ההרונת, והטליסם מתחת צפרני
הרשעים האדרים שר". וגם הצלתינו ברוחניות ביום

כ"א כסלו

ששמענו סאת רבותינו הקדושים

בעל דברי יואל - בעל ברך משה

זכותם יגן עלינו

זיבלהם"א סאת מסלא מקום ומשיך דרכם

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בשנות תש"ז - תשס"ט

זגולה אליו

זמירות להנחה

נוסח רבוה"ק ז"ע

זצא לאור על ידי

תלמידי מתיבתא גבוה

שעלי ישיבה גדולה תורה ויראה דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

קרית יואל יצ"ו

כסלו תשע"א

וועט זיין צו באקומען ביי די סאטמארע מקוה אידן

און ביים צענטראלן סעודת הודאה מאנטאג נאכט אין וויליאמסבורג

פאר האלסעיל און גרעסערע קוואנטום'ס רופט 917 626 2651

קול התאחדותינו ש"י התאחדות האברכים די סאטמאר בני ברק

פארציילט דאס פילע מענער און פרויען ארבעטס פעהיגע מענטשען פון יענער געגענט דערונטער אויך גיסי הרה"צ שליט"א זינד דארט אויף צוואנגס ארבעט, מיר שטייען נישט ליידיג און טוען מה שביכלתינו, השי"ת זאל העלפען און זיך מרחם זיין צו הערן בשורות טובות, ווען איך וועל נאר האבן עפעס גוטס וועל איך אי"ה תיכף פארשטענדיגען.

השי"ת זאל זיך שוין מרחם זיין אויף אונדו און עס זאל שוין זיין גענוג צו אונזער גלות, דאס לעבען היער איז אויך זייער פלאגענד, דאס טייערונג איז זייער גרויס, קיין בעדיענונג קענען וויר נישט האלטען, ווייל עס קאסט זייער טייער, אויסגעקליידעט זינד וויר אויך ניכט, דען וויר זינד אנגעקומען לכאן נאר מיט דעם וואס מיר האבען געהאט אויף זיך, מעבל און כלי הבית האבען וויר זיך צוזאמען געבארגט, נאר געליבט השי"ת פאר דעם, אז ער האט מיט אונז אויפיל געטוען, ווירד ער בוודאי אי"ה ווייטער העלפען, א דירה האבען וויר שוין ב"ה, עס האט געקאסט א הון מיט געלט, וב"ה מיט הילף פון אנ"ש משלנו האבען וויר געקענט צוקומען צו א דירה דינגען, וועלכעס איז זייער א גרויסער פראבלעם.

יעזרנו השי"ת אז מיר זאלען שוין קענען נאר גוטס מיטטיילען ולשמוע בשורה טובה מאבי הקדוש שליט"א, מיר האבען באקומען די וואך פון אים ב"ה א נאכריכט, ער איז איבערגעפירט געווארן אין א לאגער בערגען בעלזען, דאס איז דער בעסטער לאגער ווייל דאס איז מיוחד פאר אויסלענדישע בירגער, ווייל אבי הרה"צ שליט"א האט געהאט א צערטיפיקאט איז ער לשם אנגעקומען...

השי"ת זאל זיך אויף אונז ווייטער מרחם זיין ער זאל בקרוב ארויס גיין פון דארט בשלום און קומען בשלום לאה"ק, און מיר זאלן זוכה זיין צו הערן בשורות טובות מכל משפחתנו הק' און זיי נאך צו זען בתוך נחת בישועת כלל ישראל במהרה.

גריסע אייך הערצלעך אייער ש"ב
וואס האפט אויף ישועת ה' בקרוב.
כי"ד אייער גוטווישנענדע ש"ב ח' ורזא טייטעלבוים

צוזאמען איז עס א סכנה, דאהער זינד וויר נישט געגאנגען מיט אים...

אין דער נאכט איז אבי הרה"צ שליט"א [פאר גאר א סאך געלט] מיט א מיליטערישען אויטא נאך קלויזענבורג געפארען, כדי זיך צו קענען זיך פון דארט קיין ראמעניען שווערצן, אבער ליידער בעווה"ר איז אויך אבי הרב הצדיק שליט"א אין די רוצחישע הענט אריינגעפאלען...

וויר זינד אין דער נאכט און פון דארט אנטלאפען, אבער ממש ניסי נסים חוץ לדרך הטבע איז מיט אונז געשען, און מיר זענען בשלום קיין קלויזנבורג אנגעקומען...

אבער ליידער בעווה"ר האבען מיר שוין דארט 80 פראצענט מאחינו בני ישראל נישט געטראפען, על כן זינד וויר אין דער נאכט פון דארט ווייטער געלאפען, אין איין נאכט זענען מיר אן ערך פון 60 קילאמעטער דורך וועלדער און וואסערן געגאנגען, מערער מאל האט מען אויף אונז געשאסן, און מיט ניסי נסים זענען מיר קיין ראמעניען אנגעקומען...

אונזער גיין דעם וועג איז ממש נישט מיט קיין מענטשליכען כח געווען, פון דעם ביטערן וועג זינד וויר צוויי וואכען צו בעט געווען מיט געשוואלענע פיס ל"ע, נאך היינט שפירען וויר עס נאך אויף אונזער געזונד, געליבט השי"ת פאר די חסדים.

אין ראמעניען האבען וויר אויך זעהער שווערע און ביטערע צייטען, מכה די דארטיגע פארהעלטניסען מיטגעמאכט, ביז השי"ת האט זיך אויף אונז מרחם געווען און מיר האבען זוכה געווען צו קומען לאה"ק גלויבט מיר איך קען נישט בפרטיות איבערגעבען דעם גאנצען פארלוף, ווייל דאס הארץ איז מיר צו שוואך צו דעם.

יעצט האבען מיר באקומען א ידיעה פון גיסי הרה"צ רבי משה'לע שליט"א דער זענטער רב שליט"א [ה"ה כ"ק מרן רבינו הק' בעל ברך משה זי"ע], דורך א זענטער בחור וועלכער איזט אנטלאפען פון אן ארבעטס לאגער, דורך פיל געלט וואס ער האט געהאט ביי זיך, דער בחור איז יעצט אין ראמעניען און ער

אלה הם חלקים ממגילת איכה (בהשמטת כמה עינים משפחתיים) אשר כתבה בתו של רבינו זצוק"ל באותם הימים עוד טרם יצא רבינו מעבודות לחירות והרבה יותר מה שכתוב כאן מונחת בין השורות תיאורי צרות וגון ואנחה של דאבן ליבנו עברו עליהם, ימים אחדים אחר כתיבת מכתב זה, עשה הקב"ה ישועה גדולה לעמו ישראל ופרקן כחיום הזה, יום כ"א כסלו תש"ה, כאשר רבינו נשתחרר משבינו כבערגן בעלזן והגיע לשלום למדינת שווייץ, בעת ההוא שלח רבינו טלעגראם לחתנו הגאון הצדיק מסעמיהאלי שנשתחרר וניצל מציפורני הרשעים, אנשי שלומינו בא"י נתרגשו מאוד מרוב שמחה על הבשורה טובה, וביום ראשון של הנזכה נתאספו בביתו של הגה"צ מסעמיהאלי זצ"ל ונטלו ידם לסעודת הודיה ושתו לחיים בשכפיהם שבה והודאה לחשי"ת על רוב רחמינו וחסדיו שהגדיל לעשות עמנו

תיאור יומי דחנוכה בצל רביה"ק זי"ע בשווייץ ומאידיך יומי דחנוכה במחנה בערגן בעלזן

חנוכה תש"ה

ימי חנוכה תש"ה במדינת שווייץ

ובהגיע ערב חנוכה וישועה עדיין לא ישמע ולא יזכר, נתניאשו כבר כולם שעוד יעשה נס, חוץ מרבינו שלא נתניאש כלל, במשך כל היום, הסתובב כשפניו בועדים כלפיד אש ועוסק בעבודתו הקדושה, בתפילה ובלימוד התורה כל היום, כשהוא בטוח שקרובה הישועה לבוא. בין הערבים לפני השקיעה, בפתע פתאום הגיע בלאגער כמה מכוניות של שוטרים ובמהירות נסעו למפקד של הלאגער ומסרו לו שליחות מהשלטון, ואח"כ מיד ובמהירות חיפשו את "ראבינער טייטלבוים" ובהגיעם אצל רבינו ציוו לכולם ליכנס במכוניתיהם, ובלי ידיעתם נסעו אתם למאנטרעי.

בהגיע המכונית למאנטרעי הלכו תחות משמר משטרתי להשיבה במאנטרעי, ושם נתקבלו ע"י אנשי העיר ובחורי הישיבה ובראשם ראש הישיבה הרה"ג ר' אלי' בוטשקא וצ"ל, שבקול מרוגש ושמח אמר לרבינו: "סאטמאר"ער רב אני חושב שכבר יכולים לילך להדליק נר של חנוכה, ולהתפעלות אנשי ביתו של רבינו הכניס הרה"ג ר' אלי' את רבינו להיכל הישיבה שכבר עמד מוכן מנורה לרבינו להדליק הנר הראשון.

רבינו נתרגש מאד מאד, ובהתלהבות עצומה הכין עצמו לברך ברכת ההדלקה, רבינו שקע במחשבותיו הק' לתקופה ממושכת כשמעיניו זולגות דמעות של שמחה, והשוטרים ניצבו סביב רבינו לשמור שא"א לא יתקרב אליו מחמת פחדם מהמחלות שהביאו עמם, וכל הקהל עמדו בכליון עינים ובריאה דקדושה לשמוע ולראות הדלקת נרות של רבינו.

והנה רבינו מתחיל הברכה הראשונה "שהחיינו" ברוך אתה ה'... ודמעות רבות זולגות מעיניו ומיד נתערבים ונתגלגלים לבכיה עצומה, בכי של שמחה על כל החסדים שעשה הקב"ה שיוכל במסירות נפש להמשיך לקיים הדלקת נ"ח תחת ידי הנאצים הארורים, וגם עתה שכבר ניצל מידם, שזה היתה כל רצונו של צדיק וזה היתה כל שאיפתו לקיים מצות ה' בעבודה"ק.

וכל הקהל בראותם כל זאת פרצו בבכיה עצומה, כשבוכים יחד עם רבינו וכן בוכים על צרות ישראל, על היהודים, שעוד נמצאים במחנות ההשמדה וזה עתה

ביום כ"א כסלו שנת תש"ה כשהדרכת הגיע לשווייץ מיד נשלחה ללאגער שב"קא"ו סמוך לעיר מאנטרעי, ושם הושיבו כ"א על מקומו מחמת פחד שהפליטים שניצלו לא יביאו אתם כל מיני מחלות (ר"ל) והם האומללים וביניהם רבינו היו עכשיו צריכים לסבול עינויים מחדש, באוכל קמעה וכו', אבל בזאת כבר דאגו הגבאי ר' יוסף וכל הסביבה שלא יקשה לרבינו, וגם רבינו המשיך בעבודת הקודש ככלום לא הי'.

אבל בהגיע סמוך ונראה לחנוכה ולא הי' נראה שום דרך הצלה ושחרור, התחיל רבינו לדאוג איך שיוכל להדליק הנרות של חנוכה, ולא עלתה כלל על דעתו לוותר על מצוה שמסר נפשו עליה בכל עת ובכל מקום ואף במחנות ההשמדה מתוך אימה ופחד מות מידי הנאצים, וא"כ עתה כשכבר נחלץ מן המצר ודאי שלא יוותר על מצוה גדולה זו.

לפני שרבינו ניצל ונשתחרר הטמין בלאגער שמן עם פתילות וכו', שיהי' לו לחנוכה כדי להדליק הנרות, אם עוד לא יושע חלילה עד חנוכה, וכשבחסדי ה' ניצל כבר לא חשב אף אחד לקחת עמו את החפצים, והשאירו הכל שם בלאגער, ועכשיו נשאר רבינו מבלי שמן ופתילות בידו לחנוכה.

הימים כבר מתקרבים וימי החנוכה ממשמשים ובאים ודרך הצלה מאותו המקום עדיין לא היה נראה, רבינו נצטער ונתרגז מאד, והתחיל לעסוק יותר בעניניו הרוחניים, כשמעוטף בטלית ובתפילין ומתבודד בינו לבין קונו, אבל בלי יאוש כלל, רק כמה פעמים ביום קרא לר' יוסף ושאל בדאגה: מה יהיה? ר' יוסף לא היה יכול לעשות כלום, אבל רבינו ציווהו שאל יתייאש כי הישועה יכולה לבוא בכל רגע ורגע.

אנשי ביתו של רבינו ניסו להרגיעו שאונס הוא ופטור, אבל רבינו לא רצה להתניאש רק התפלל להשי"ת בתקוה ובצפיה שיבוא נס וישועה בכל רגע ורגע, והמשיך בהתבודדותו בינו לבין קונו כשאין לו בסביבותו אף אחד שיפריעו מעבודתו, וצוה לאנשי ביתו שיעשו כל השתדלות וכל מה שאפשר בכדי שיוכל להדליק נר של חנוכה.

שלחו הר"מ מאנטרע ובוחרו ישיבתו לרבינו מכל טוב שלא יחסר לו לחם לאכול ובגד ללבוש ביד רחבה ונדיבה, ובאמצע חנוכה כשנטעד לרבינו ע"י הבחור השלח משיבתו במאנטרעי שהצבא של ארה"ב שחררו את מחנות ההשמדה "אשוויץ" האירו פני רבינו לבשורה הטובה ובשמחה רבה אמר: ברוך השם הישועה כבר קרובה לבא, וזמן מועט אחרי חנוכה נשתחרר הלאגער "קאו" וכל הניצולים נתשחררו ויכלו כבר לנסוע כ"א כרצונו להתחיל חיים חדשים.

וכדאי להעתיק מה שרשם הרה"ח ר' יוסף אשכנזי ע"ה בהקדמה שכתב לספר דברי יואל מועדים לחנוכה, וז"ל:

"ומדי דברי זכור אזכור ימי החנוכה של שנת תש"ה לפ"ק כאשר היינו ימים ספורים ממש אחרי שזכינו לצאת

מאפילה לאורה, ביום כ"א כסלו, עת גאולתו של רבינו ודעימי מידי העריצים ימ"ש, ועברנו הגבול למדינת שווייץ והנה כל המחנה הזה שיצאו יחד עם רבינו ז"ל הוזקקו להיות במסגר במחנה "קאו" סמוך ונראה לעיר מאנטרעי אשר במדינת שווייץ, שהניחו אותם שם לכמה שבועות לצד חשש פגע ומחלה שנדבק בהם, ואחד היה רבינו ובני פמליתו שאחר השתדלות המיוחדת של הראש ישיבה של ישיבת מאנטרעי הרב בוטשקא ז"ל הניחוהו לצאת מהמחנה לאיזה שעות צע לעיר מאנטרעי להדלקת נר יום ראשון של חנוכה ושם הדליק בביתו של מו"ה מיכאל צבי דאנענבוים ע"ה בעה"ב נכבד משם.

"והנה רבינו הכין לו פתילות ושמנים עוד במחנה בערגן בעלזן להיות מוכן לו למצוה, וכאשר יצא לחפשי לקח

נשלחים, להריגה בידי הנאצים הארורים ימ"ש, והיה לקהל על מה לבכות בראותם צדיק הדור לעיניהם בחושך ואפילה, ואפילו אין ביכולתם לתת לו שלום.

רבינו התחזק ובכוחות לא לו בירך הברכה השניה "להדליק נר של חנוכה" ואז בהלהבות נורא הדליק הנר הראשון, ואח"כ ישב אצל השולחן עם כל הקהל, כרבע שעה, והקהל אפי"א אחר אזהרת השוטרים נחלקו בשיירים של רבינו, ואח"כ בירך רבינו ברכת לחיים לכל הקהל ושברוב נוכה לביאת משיח צדקינו ואח"כ הודה רבינו עם דמעות רבות לראש הישיבה על שנתן לו היכולת לקיים מצות הדלקת נר חנוכה, מיד לאחמ"כ לקחו את רבינו וסביבתו חזרה ללאגער בלקחם עמם מיטב ברכותיהם של אנשי העיר מאנטרעי יחד עם מגורה ופתילות שהר"מ שלח עם רבינו כדי שיוכל להדליק ג"כ שאר יומי חנוכה.

רבינו התבטא אז לר' יוסף שלא זוכר עוד חנוכה עם כה רב תענוג וקורת רוח, והוסיף ואמר שאז נזכר מאיזה גיא אריות ניצל ונשתחרר והיה צריך להמחישה ולהוציאה בזה האופן, ואנשי סביבתו סיפרו אח"כ שהדלקת נ"ח בהלהבות והתעוררות כזו שהיתה אז אצל רבינו, עוד לא ראו בחייהם, לא לפניו ולא לאחריו.

ובכן כפי שנתגלה אח"כ זה שהוציאו את רבינו לכמה שעות מאותו הלאגער הי' ע"י הבאטשקער רב ז"ל שוועד מיוחדת דאג לזה, וגם במיוחד הפציר לזה גביר אדיר שהיה מקורב למלכות מעיר מאנטרעי מו"ה מיכאל צבי דאנענבוים ע"ה שפעל הרבה למען הוצאת רבינו מהלאגער בלי שום נזק לא"א ובכח תפילותיו של רבינו שמעו המלכות והסכימו לבקשתו.

ומאז עד שחרורו של רבינו מהלאגער הוו,

ב"ה

בשורה טובה

ד ע ר

ועד ההצלה

מחלקה הונגרית

לאוט וויסען, מיט נדיים פדיה, צו אלע תלמידים
אין יידיש פון ארטייג' האונד הקריש רבן
סאארן של ישראל

סדר' יואל מייטעלבוים

שלימ"א

אב"ד וויש מתיבתא דק"ק סאטמאר

אין צווישען די 1355 פלייסים, וועלכע זיינען איצט
אנגעקומען פון בעלזענבערג, אין די שווייץ,
א דאנק די אונערמיטליכע ארבייט פון
ועד ההצלה, נעפינט זיך אויך אינגער היינט
לינער רבי שלימ"א, מיט זיין רביצין תח"י.

די דעפונד פון אונזער רבי שלימ"א וועט זיכער
דערפֿרעגטן זיינע הונדערטער תלמידים, די
יערען איד בכל"ה.

זיי רען ענטפֿען יחסידי סמולני סיבות ישיעית נחמיה
בכל אחי

דערב מנהג סוף פאלאק, יוד

תלמידי הישיבה ממאנטרעי הדליקו נרות חנוכה בהישיבה, ואחר הדלקת הנרות חזרו למר דאנענבוים להיות בצוותא עם רבינו, כשנכנסו הבחורים מצאו את רבינו יושב ליד המנורה אחוז שרעפים מתעמק במחשבותיו הק', וניגשו סמוך לרבינו, כשהרגיש בהם רבינו פנה אליהם בסבר פנים יפות ושאל אותם מה שלומדים כעת בהישיבה, הבחורים ענו לרבינו שעוסקים כעת בענין "שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא", ורבינו התפלפל עמהם בסוגיא זו שעה ארוכה.

אחרי הדלקת הנרות נשאר רבינו בעיר מאנטרעי ללינת הלילה, העיר מאנטרעי היתה מצער כי גרו בה בסך הכל בערך ארבעה משפחות יהודים: משפחת דאנענבוים, משפחת בוטשקא (הר"מ בישיבה), משפחת ר' משה באללאג, ומשפחת ר' יחזקאל ראנד ע"ה, כאמור קבע רבינו את אכסנייתו בבית משפחת דאנענבוים, ור' יוסף המשב"ק קבע את מקומו בבית משפחת באללאג, למחרת בבוקר אחר התפילה הזמין ר' יחזקאל ראנד ע"ה את רבינו לביתו לטעום פת שחרית, הרב ר' דוד העלער שליט"א ירד ונכנס לבית האופה וורק עץ לתוך התנור כדי שלא יהיה פת פלטר, וכשהביא לחם שנאפה בתנור זה והגישו לפני רבינו נטל רבינו את ידיו ואכל מן הלחם.

כמה מבחורי הישיבה שאלו אז את רבינו: האם יביאו לרבינו סארדינים, ורבינו השיב בשלילה, ושאל אחד הבחורים האם רבינו נמנע מלאכול את הסארדינים מחמת שחושש לבישול עכו"ם, וענה לו רבינו: איננו רוצה לאכול דבר שצדיקי הדור הקודם כמרן הק' משינאווא יצ"ל נמנעו מלאכול, אחר גמרו את הפת שחרית נפרד רבינו מהם וחזר לשלום למתנה "קאו".

הפתילות עמו והשמן הניח שם, ובאותן הפתילות הדליק נר חנוכה, וקודם הברכה שהה זמן רב תפוס בשרעפיו ונסער ברגשותיו ומפלגי עיניו הטהורות ירדו אנלי המעה, ואח"כ כשהתחיל באמירת הברכה חיל אחז כל הנוכחים מסערת לבבו הטהור שפרץ החוצה, וכאשר הגיע לברכת שהחיינו לא עצר עוד כח, ופרץ בבכי נסער, ברגשי הודאה על הנסים שעשה השי"ת עמנו שזכינו לצאת מאפילה לאורה, ומצד השני בלב נשבר לאלף קרעים על אחינו בני ישראל הנתונים עדיין בצרה ובשביה.

"ואחר הדלקת הנרות נטל ידיו שם לסעודה של דגים וחילק שיריים לכל הנוכחים וגם הבחורים תלמידי הישיבה במאנטרעי, ואיש איש ככרכתו בירך אותם ואיחל להם, ואחר הסעודה חזרנו להמחנה קאו עד אחר חנוכה שאז יצאנו משם, ולעולם לא אוכל לשכוח רגשי לבבינו שאפפו אותנו בשעות הללו, כשראינו את רבינו עומד ומדליק את נרות החנוכה אשר מי מילל ומי פילל בעוד איזה ימים מקודם שעוד נזכה לזה, ודכירנא שרבינו בעצמו אמר לי אז שקשה עליו עדיין להתבונן בהיקף מצבינו בהעבר ובהווה, ולהאמין שאכן יצאנו משני אריות ובאנו הנה, והנה כל משך הזמן שהיינו שם שלחו מזון לרבינו ממאנטרעי ע"י בחורי הישיבה דשם, ונהירנא שבאמצע ימי חנוכה סיפר המביא מזון לרבינו יצ"ל שחיילי אמעריקא כבשו את עיר הדמים על מות אוישוויץ, ופני קדשו של רבינו נצהלו למשמע הבשורה".

עד כאן מה שתיאר הרה"ח ר' יוסף אשכנזי ע"ה, בהקדמה הנ"ל, כן נשאר לנו כמה פרטים מה שסיפר הרב ר' דוד העלער אשר נכח אז בעת ההוא כדלהלן:

ימי חנוכה תש"ה במחנה בערגן בעלזן

האיש נתפרסם בלאגער בשם "ר' שמעלקא" ר' שמעלקא השריש רוח חיים בלאגער והתחיל לארגן מניני תפילה והוא בעצמו הי' הבעל תפילה בשבת קודש, וכמו"כ הכניס אווירה עילאית של "עונג שבת" בהאספו היהודים למקום אחד שאכלו שם ביחד הסעודות המדובר מחתיכת לחם יבשה, והוא בעצמו אמר "דברי תורה" לכל הקהל שנתאספו אצלו לשמוע את דבריו, והי' נזכרים מהימים הטובים בישיבה ובעיירה השבתות וכו' וכך שכחו קצת ממצבם המר בה המה נמצאים לעת עתה ומהפחד והמורא על העתיד.

וכך נשתנה הלאגער לטובה ע"י הארת ר' שמעלקא שעל ידו קיבלו היהודים חיות דקדושה והתחזקות ורצון לישאר בחיים שזה הי' מועיל ביותר שלא ימותו, ר' שמעלקא העלה אותם הן ברוחניות והן בגשמיות בגופם ובחיותם.

כדכתבנו לעיל נשאר פח שמן זית של רבינו עם הפתילות בלאגער בערגן בעלזן כיון שרבינו שכחו שם בעת צאתו לשלום ביום הצלתו, אבל כשאנו קוראים המעשה דלקמן אנו רואים בחוש שרבינו השאירו שם לא בדרך שכחה, אלא בכוונה מחושבת השאירו שם בבערגן בעלזן הגיע ביום אחד יהודי מאונגארן כבן ששים, תלמיד חכם ופניו מאירים, ועל אף מצבו המר שמח בידידות רבה לכ"א קטן כגדול, ולכ"א מצא לומר דברי התחזקות שלא יטוש מבטחונו בהשי"ת, כמה שעוד הוא בין החיים עלי אדמות.

ידוע ומפורסם היה האיש באונגארן ויכול הי' לספר לכ"א בדיוק מבני משפחתו, והשריש בליבות בני" דברות קודש המחזקים לבבות נשברות ואומללות ותמיד חזר על דברי רבי נחמן ברעסלאווער "יהודים אל תתיאשו תעבדו את הקב"ה עד כלות הנפש"

ובהגיע יום ההצלה והשחרור של הלאגער, ר' שמעלקא מיד חזר לאונגארן ושם נתפרסם לטשאבער רב, רבי שמואל שמעלקא שניצלער, ששמו הטוב הולך לפניו כתלמיד חכם וצדיק, שנים אחדים היה שם, ואח"כ עלה לארץ ישראל והתגורר בירושלים ופה ה' מפורסם לפועל ישועות גדול.

ביום אחד נסע הטשאבער רב לארה"ב וביקורו הראשון הלך לידידו מקדם הנודע לו בגאונותו וביצדיקותו ה"ה רביה"ק זי"ע מעמד מרגש מאוד היה הביקור בין שני הני צדיקים גדולים.

ואז סיפרו מתוך ידידות שני הגאונים כ"א את שיחותיו, והטשאבער רב סיפר בין כולם את המעשה של הפח שמן זית שמצא בלאגער, ורבינו חייך ואמר: "היה לי בטחון בהשי"ת שלא יעזוב אותי, ובכ"מ שאמצא יהי לי שמן ופתילות להדליק נר חנוכה ולקיים המצוה הגדולה, ומצד השני ידוע ידעתי שאתם נמצאים שם בלאגער לא יהיה לכם להדליק נר חנוכה ולא תוכלו לקיים המצוה לכן

ר' שמעלקא מצא חן בעיני המפקד הגדול ימ"ש וכך נעשה הרב על כל הלאגער ועי"ז ג"כ קיבל רשות ליכנס ולהסתובב בכל המחנות ששימש לו לעזור ככל מה שאפשר לטובת אחיו בני"ה האומללים.

בין שאר פעולותיו של ר' שמעלקא ה' במיוחד מסור למען "בית החיים" בלאגער שהיהודים הנהרגים יגיעו עכ"פ ל"קבורת ישראל" וכל פעם לקח נייר ובקיסם של אפר שורקו הגויים היה כותב שם הנפטר ושם אביו ודבקה לנפטר בקבר, "חכם עדיף מנביא" וחכמה זו הציל אח"כ הרבה נשות בני"ה שלא ישראו עגונות אחר המלחמה לפני הבי"ד שבבודאפסעט הביא כל הניירות וכך הציל את נשותיהן האומללות.

והנה ימי חנוכה תש"ה מתקרבים ובאים ור' שמעלקא דואג מאד איך יוכל להדליק נר של חנוכה וסבר שלהדליק נר חנוכה בלאגער חשוב מאוד חוץ מגודל מצוותה, גם כדי להורות "ישועת ה' כהרף עין" אבל לא ה' נראה לו שום דרך אפשר לכך.

בבוקרו של יום אחד כשהולך לקבור נפטר ושם את האבנים מסביב והנה חסר לו ממנין האבנים הצריך כדי לעשות "מחיצה" בקבר, היא מסתובב אנה ואנה ואינו מוצא, פתאום רואה מרחוק קיבוץ של אבנים וקש הוא מתקרב לשם ונוטל משם אבנים. והנה... הוא מוצא שם פח עם שמן! היא מפור האבנים והנה הוא מוצא שם כלים לנרות, עוד קצת והנה הוא מוצא פתילות! מי עוד שמח כמוהו באותו שעה, הוא אינו מאמין מה שעיניו רואות, אבל הם כבר בידם, הוא נותן שבת והודאה להשי"ת על החסד הגדול, הוא שואל את כולם איך הגיעו אלו לכאן, ואין עונה אלא מאי זה נס מן השמים, היום כ"ה כסלו ונוכל להדליק נר של חנוכה כדת וכדין. מיד נתפרסם הבשורה הטובה בכל הלאגער וכולם נקצבו ובאו בלילה בשקט בעת שינת השומרים ר' שמעלקא מדליק הנרות ומברך בהתלהבות "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה" וכולם עונים "אמן" בהתלהבות פנימית.

מפי השמועה למדנו

סיפר הרה"ח רבי פרץ לעפקאוויטש הי"ד, פעם הייתי אצל רבינו זיעועבי"א בחג הסוכות, וכידוע בחזה"מ סוכות היה באים הרבה רבנים לשולחנו של רבינו להסתופף בצילא דמהימנותא ורבינו היה נכנס עמהם בשיחה, ואז היה שם הגה"צ רבי אברהם שלמה כ"ץ אב"ד ריסקעווע (ובערוב ימיו אב"ד דקהילתינו דפה) והגה"צ רבי חיים מייזליש אב"ד סארוואש ועוד רבנים ואנשי שם.

ובתוך אחד השיחים התמרמר רבינו על העלים שהיו אז מסככים בהם הסוכה שכשמתייבשים הם נושרים לתוך המאכלים וכו', נענה א' מן הרבנים שיכולים לקחת הדסים פסולים ולסכך בהם, ענה רבינו בכדיחותא שאי אפשר לקחת הדס שוטה כי סוכות הוא חג שנאמר בו למען ידעו דורותיכם וצריך דעת, וא' הציע לולבים וכך נסתובבה השיחה בענין זה.

נענה הגה"צ מריסקעווע איני מבין כלל טענת רבינו, הרי כפי ראות עיני אינו נופל כלל במאכלו של רבינו רק במאכל שלי נופל, ענהו רבינו במאור פנים "ריסקעווער רב איר טוהט היינט אויך אין בוררות", שכידוע היה בורר גדול בדיני תורה.

לפתע נענה הגה"צ מסארוואש [בנוכחותו של רבינו] "איר זאגט אז ביים רבין פאלט נישט, איך וועל אייך דערציילן ווען ביים רבין איז יא געפאלן", וסיפר שהוא הגיע למחנה בערגן בעלזן בסוף חודש כסלו תש"ד אחר שרבינו כבר נשתחרר משם ומבלי שידעו הכניסו אותם להמקום שבו שהה רבינו, וערב חנוכה לפתע פתאום נפל מקורות הבית חבילה של נרות ומאוד נשתוממו ממנו ושמתם לא ידעה גבולות שיוכלו לקיים מצות הדלקת נר חנוכה, ואחר שחקרו ודרשו נודע להם שרבינו הוחזק במקום הזה, ואז הבינו שרבינו הכין לעצמו חבילה זה שיוכל לקיים הדלקת הנרות, אבל הקב"ה הצילם מידם כבר בכ"א כסלו, ורבינו זי"ע שמע את כל הסיפור ולא הגיב מאומה.

לאלפי יהודים שנקלעו במחנה בערגן בעלזין וברור לו שזה היה נרות נרות שהכין רבינו, רבינו לא ענה לו דבר רק על פניו הקדושים עלה בת שחוק של שמחה, והרהיב הרב מסארוואש וחזר ושאל את רבינו עוד הפעם אם אמנם כן נכון הדבר שרבינו הכין לו את הנרות, וחיוך גדול עלה על שפתי רבינו, ואמר הרב מסארוואש שמארכת פניו של רבינו הרגיש שרבינו אישר לו את הדבר שאכן הוא שהינים עבורו.

☆☆☆

וגופא דעובדא האיך נפלו הנרות שמענו מהרה"ג רבי יוסף חיים גרינוואלד שליט"א ששמע מדודותו שהיתה נוכח שם, שמקודם היה להם איזה נר קטן שלא היה בו כדי להדליק אפילו חצי שעה והדליקו נר זה, שם במחנה היה אדם חשוב והוא לא היה שם בשעת ההדלקה, וכשהגיע כבר כבה הנר ונצטער מאוד מזה שלא זכה במצוה חשובה זו, ומרוב צער ויגון לקח הכובע שעל ראשו וזרקו כלפי מעלה והגיע עד תקרת הגג מע"ג המטה ופגע בחבילה של נרות ונפל לארץ, ונעשה שמחה גדולה בכל המחנה ששוב יוכלו להדליק נרות חנוכה כהלכתה, והיה הדבר לפלא מי הטמין הנרות בתוך המחנה, עד שנודע להם שרבינו היה במחנה זה וישן ע"ג מטה זו אז הבינו שיד רבינו היה בדבר ודאג לזכותם במצות הדלקת נר חנוכה.

☆☆☆

אכן ידוע הדבר ומפורסם הענין אשר בעת שהותו במחנה היה רבינו כל ימיו מיצר ודואג האיך יוכל לקיים מצוה זו, ואת מנת לחמו מנע מפיו כדי לזכות להדליק נר חנוכה, ומסופר דבכל יום חילקו במחנה לכל אחד מן החרדים מנת חמאה כשרה ורבינו אסף כל החתיכות והניחם למשמרת שבאם ישאר במחנה בימי החנוכה, יהיה לו במה להדליק נרות חנוכה.

☆☆☆

בין הבאים ביום כ"ג כסלו למחנה בערגן בעלזין היה גם משפחת הגה"צ ר' נפתלי גראס זצ"ל מקרעסטיר בן הגה"צ ר' רפאל גראס זצ"ל חתן הגה"ק ר' יוקל מוואלאווא זצ"ל חתן מרן הייטב לב זי"ע ומספר בנו הרב ר' רפאל גראס שליט"א שבהכנסם לתוך המחנה בבערגן בעלזין קבעו להם את מנוחתם באחד הבאראקן, ובחדר צדדי של הבאראקן מצאו שם בערך שלשים או ארבעים מטות שלישיים, ונודע להם ששם היה מקום ה"זאנדער טראנספארט" מהקבוצה מבודאפעסט ובחדר זה היה גם מקום רבינו ז"ל, והחלו לחפש שם ממה שהשאירו שם הקבוצה, ומצאו כמה חפצים שהשאיר שם רבינו ז"ל: את הסכין של שבת קודש שרבינו בצע בהם את הלחמים לכבוד סעודות היום, ואת האבנט (גארטל) של רבינו, וכן מצאו שם את המנורה שהכין לו רבינו לחנוכה, שנעשה מחתיכות תפוחי אדמה שהושפצו בנקבים רחבים להחזיק את השמן שרבינו הכין לו לצורך מצות הדלקת נרות חנוכה.

הטמנתי אותם שם במקום מובטח ואח"כ התפללתי להשי"ת שאני אוכל להדליק נר של חנוכה, וכן התפללתי שיהודי בלאגער ימצא את השמן והפתילות הטמונות שם, כדי לקיים המצוה, ברוך השם ושתייהם נתקיימו".
הטשאבער רב נשאר המום וברוב התפעלות אמר "מגלגלין זכות ע"י זכאיי" כשדמעות זולגות מעיניו, ובידידות עזה וכנה נתפרדו איש מעל אחיו.

☆☆☆

סיפור דומה סיפר הגה"צ מסארוואש זצ"ל שהוא הגיע בכ"ב כסלו למחנה ברגן בעלזין וכשכנס לצריף נפלה חבילת נרות וסיפרו לו כי בצריף הזה היה דר כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר ובוודאי היא אשר הכין לו את הנרות לחנוכה. והוסיף הרב הגה"צ מסארוואש: בבואי לארה"ב סיפרתי לרבינו שמצאתי בצריף נרות חנוכה, ורבינו התחייך וחזונו הוכיחה שהוא יודע במה דברים אמורים אך שתק ולא אמר דבר.

ונעתיק כאן מה שסיפר בליל שב"ק כ"א כסלו תשכ"ד בסעודת הודאה שע"י קהל יט"ל ד'סאטמאר ב"פ והיא לו נדפסה בספרו "בנין חיים" חלק ב', כדלהלן:
סיפר הגה"צ רבי חיים מייזליש זצ"ל האב"ד סארוואש שהוא הגיע למחנה ההסגר בערגן בעלזין ביום כ"ג כסלו אחרי שרבינו כבר נסע משם למדינת שווייץ וקראו לו דרור, ואתו עמו היו הרבה אנשים שנקלעו למחנה זו וכן נשארו שם בבערגן בעלזין עוד אנשים שלא היו מבודאפעסט בהמסע המיוחד, וכאשר שמע שרבינו ז"ל היה במחנה זה בחר לו את הבאראק שרבינו היה שם וגם את המיטה של רבינו ז"ל.

בערב חנוכה עמד הרב מסארוואש ליד אחד הצריפים ודיבר עם האנשים השבויים עמו במחנה שהיות שימי חנוכה מתחילים בלילה ועדיין לא חשבו על מצות הדלקת הנרות כי אין להם שום נרות להדליק בלילה, והיו מהם כמה שהציעו אולי יכולים להדליק בחמאה או אפשר כדאי לבקש מהם קצת שמן, ונענה הרב מסארוואש שקרוב לוודאי שרבינו שהיה כלוא במחנה זה כמה חדשים דאג שיהיה לנו נרות להדלקת נרות חנוכה, ובזכותו נזכה למצוא את הנרות שהכין רבינו להדלקה.

ויהי טרם כלה לדבר והנה נפל על פניו מעל גג הבאראק חבילה קטנה שהכילה נרות, והחבילה טפחה לו על פניו והכה אותו בחוטמו, ומרוב הפלא בדבר נתפעלו מזה מאוד, והיה ברור לו שרבינו הטמין את הנרות לצורך נרות חנוכה, וכעת שרבינו יצא לחירות, הניחם שם רבינו שיהודים אחרים שיקלעו למחנה זו יקיימו מצות הדלקת נר חנוכה, וזימן השי"ת את הנרות להם כדי שאלפי יהודים יקיימו בהם מצות הדלקת נרות חנוכה.

כשהגיע הרב מסארוואש זצ"ל לארה"ב ונכנס אל הקודש פנימה, סיפר הרב מסארוואש לרבינו אודות הנרות שנפלו וטפחו על פניו ובהם קיים מצות הדלקת נרות חנוכה

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — צה — בלתי מוגה

יום ג' פרשת לך לך תש"ע לפ"ק

ביקור גומלין אצל כ"ק אדמו"ר מפשעווארסק שליט"א בבית אכסנייתו בווליאמסבורג יע"א

קדושת יום טוב איז נישט געפארן צו די התונה, נאר ער איז געקומען אויף א שבע ברכות קיין חוסם.

האדמו"ר מפשעווארסק קיבל את פני רבינו בכבוד רבינו: דער מנהג איז געווען צו מאכן צוויי מאל א טאג א שבע ברכות?

החוק, נר ישראל, כקש"ת מוה"ר חנניא יו"ט ליפא ט"ב שליט"א האבדק"ק סיגוט יע"א עם כל המסתופפים בצל קדשו יצ"ו.

האדמו"ר מפשעווארסק: ס'איז א רבי'שער מנהג, ¹ ביי אונז האט מען נישט געמאכט, ביי מוין זיידן (הגה"ק רבי איציקל מפשעווארסק ז"ל) אז ס'איז אויסגעקומען אזוי איז איהם געווען א חשיבות, אבער ער האט נישט מקפיד געווען.

אודה השי"ת בכל לבב כי בחסדו הגדול הגיענו לתור כלולת בתי הבתולה הכלה מ' שרה יוכבד בת זיסל ת' עם ב"ג הבחור החריף המו"מ בתו"י מוה"ר אהרן נ"י בן הרב הגאון מוה"ר ישעי' נ"י אבדק"ק ווייצען יע"א אשר נהוג למו"ט בשטומ"צ ביום ג' פר' כי תבא ט"ו אלול הבעל"ט.

רבינו: ווען דער ערוגת הבושם האט התונה געמאכט זיין טאכטער (עכ"ג החתן הגה"צ רבי אהרן זלבערשטיין זצ"ל אב"ד בעלעד, בנו של הגאון הצדיק המעשי למלך אבד"ק ווייצען זצ"ל), האט ער איינגעלאדנט דעם זיידן דעם קדושת יום טוב, ס'איז דא א בריוו ווי ער לאדנט איהם צו די התונה, ² אבער דער

ובאתי בשורות אלו להעלות זכרונינו לטובה לפני הדרג"ק נ"י יועיל נא בטובו ובצדקתו לישא בעדינו רבה ותפילה לפני המרומם על כל ברכה ותהלה י"ש שאזכה לראות מהם נחת ושיהי' זיווגם עולה ואזכה אני וביתי לראות מהם דור ישרים זרע ברך שלשים גם רבעים ת"ה יראים ושלמים, ויתקיים כי ברכת גבר ירא ה' האמורות ע"י נעים זמירות ישראל אכ"ר.

¹ עיין בס' שיה שרפי קודש (את תקי"ו) בשם הרה"ק החידושי הרו"ם זי"ע ששבעת ימי המשתה אם עושין שני סעודות ביום, הם י"ד סעודות ובכל סעודה שבע ברכות, וזה עולה לסכום של צ"ה ברכות כדי לבטל הצ"ח קללות שבמשנה תורה, עיי"ש.

והנני בזה לחלות פני הדרג"ק אנה תיקר נא נפשינו בעינו לכבדנו נגד זקני עמנו להופיע אלנו הדרג"ק לקחת הבל בנעימים בשמחתנו, ואם אין יוצא בגיני יצא נא בגין הבחור החתן שהוא מתלמידיו של הדרג"ק הלא המה בבחינת נעים, ואם אזכה ליותרת הכבוד הזה אמרתי אך עשרתי מצאתי הון לי.

וכן בשו"ת זבחי צדק (סי' צ"ה) ז"ל: מה טוב ומה נעים שיעשה סעודה בכל יום מזו ימי החופה בוקר וערב, דכן משמע ממס' סופרים (הובא בטו"ס סי' ס"ב סק"ג) דמנהג רבותינו לומר בבוקר ברכת התנים על כוס ברכמ"א כל ז', וכן בערבית.

ומעין פתיחה סמוך לחתימה השי"ת יחוק ויאמץ חילו הדרג"ק ברוב אונים ואמץ כח, צדיק כתמר יפרח וכארו בלבנון ישגה וינוב עד זקנה ושיבה ובימיו ובימיו נזכה לשמוע תקוע שופר גדול לקיבוץ נדחי בת השובבה עוד נזכה לשמוע בערי יהודה ובחוצות ירושלים המשנה קולות המכוונות נגד המשנה קולות של מתן תורה בגילה ורבה ושמחה רבה ישיבנו השי"ת אליו ונשובה כנה"ר ונפש צמוד לדידיו המשתתחה אפיים ארצה מול הדרג"ק. חוסט עש"ק לס' למען תחי', הק' משה בלאאמו"ר עמרים ז"ל גרינוואלד."

² ז"ל המכתב: "לעת השבת השנה, יבורך מן קדם מעונה, בכרכות מי מנה, מתוך שמחה גילה דיצה ורנה, האדם הגדול בענקים, היה לראש פינה, ה"ה כ"ק הרב הגאון הצדיק המפורסם בוצינט קדישא, חסידא ופרישא, מופת הדור והדרו, תפארת ישראל ונורו, עמוד הימינו, פטיש

רבינו: ווען דער צעהלימער רב (הגה"צ רבי לוי יצחק גרינוואלד זצ"ל בעל שרית מגדלות מרחקים בנו של בעל ערוגת הבושם) איז געבוירן געווארן האט ער גערופן דעם קדושת יו"ט און האט איהם מכבד געווען מיט סנדקאות, און ווען דער פעטער ז"ל איז געבוירן האט דער קדושת יו"ט גערופן דעם ערוגת הבושם צו זיין מוהל - דער ערוגת הבושם איז געווען א מוהל.

האדמו"ר מפשעווארסק: און דער קדושת יו"ט איז געווען סנדק דעמאלטס?

רבינו: יא,⁶ דער צעהלימער רב האט געזאגט אמאל אז ער האט געהאט דעם זעלבן סנדק און דעם זעלבן מוהל ווי דער פעטער ז"ל.

דער ייטב לב מיטן מהר"ם שיק זענען אויך געווען גרויסע ידידים, זיי זענען געווען א דור פריער (היינטל בסיוט והמהר"ם שיק בחוסט). דער מהר"ם שיק פלעגט פארלערנען חוכמא

די שבע ברכות איז געווען נאכמיטאג, איז געווארן א שאלה צי מ'דארף קודם דאווענען מנחה און נאכדעם די סעודת שבע ברכות.

האדמו"ר מפשעווארסק: ס'איז נאך געווען צייט צו מנחה?

רבינו: יא, נאר ס'איז שוין געווען דער זמן פון מנחה גדולה, האט דער זיידע דער קדושת יום טוב געזאגט אויף א ווערטל מיזאל פרעגן דעם חוסטער רב (בעל ערוגת הבושם) אויב ער האט אנגעגרייט א סעודה גדולה, דעמאלטס דארף מען דאווענען מנחה קודם אזוי ווי די הלכה איז.³

האט מען געפרעגט דעם ערוגת הבושם, האט ער געזאגט, אוודאי האט מען אנגעגרייט א סעודה גדולה, רש"י זאגט דאך אין פרשת וירא אויפן פסוק (בראשית כא, ה) ויעש אברהם משתה גדול, וואס מיינט משתה גדול "שהיו גדולי הדור מסובים בה", במילא אז דער סינעטער רב איז דא איז דאס א משתה גדול...

האדמו"ר מפשעווארסק: וועגן אזא גדלות מעג מען נאך עסן פאר מנחה... נאר ער האט אפשר געמיינט צו זאגן אז ס'איז דא גדולי הדור האט ער אנגעגרייט א סעודה גדולה.⁴

דער ערוגת הבושם מיטן קדושת יום טוב זענען געווען ידידים.

רבינו: יא, גרויסע ידידים.

האדמו"ר מפשעווארסק: דאכט זיך מיר אז דער רבי זי"ע (מרן בעל הדברי יואל) פלעגט צו לערנען משניות פאר איהם (ביים היארצייט ו' אב).⁵

5

יסופר שכאשר נחלה הערוגת הבושם את חליו האחרון, בא רבינו ז"ל לבקרו, ובתוך הדברים אמר לו הערוגת הבושם "מקען אמאל א טובה טוהן פאר א גוטער פריינד אין עולם העליון מיטן לערנען א פרק משניות", והיה כמבקש מרבינו שילמדו משניות לטובת נשמתו לאחר אריכות ימיו ושנותיו, ואכן רבינו היה לומד משניות בכל שנה ושנה ביום ז' אב יומא הדילולא של הערוגת הבושם ז"ל [ועי' עוד בס' "תולדות ערוגת הבושם" (הלק ב עט קע"ד) ובהגה"ש].

אגב, מן הנכון להעתיק כאן מה שסיפר הרה"ג ר' אברהם גאטעסמאן ז"ל שהיה מהכותבים אצל הערוגת הבושם ומתלמידיו החשובים, שכאשר בא רבינו אז לבקרו שאל הערוגת הבושם את רבינו האם יש ברשותו ספר בית אהרן מהרה"ק רבי אהרן (השני) מקארלין ז"ל, שברצונו לקחת בתורת שאלה, והשיב לו רבינו שברשותו נמצא ספר הג"ל, ומרן רבינו שלח לו הספר הק' הג"ל, כשהגיע הספר להערוגת הבושם, אמר לתלמידיו ר' אברהם הג"ל, שיכתוב בעבורי צוואת הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין ז"ל, ואח"כ יחזיר את הספר לבעליו ה"ה רבינו ז"ל, והמעניין בספר "המנה דרבה" שכתב הערוגת הבושם כספר הצוואה, יבחין שדברים רבים נגויים על צוואת הרה"ק רבי אהרן מקארלין ז"ל.

6

יש לציין שהערוגת הבושם מזכיר דבר זה בספרו עה"ת פ' שופטים, ואחרי שמאריך עם בדי"ת על הפסוק שום תשים עליך מלך, כותב בזה"ל: "כל זה אמרתי בתוספת מרובה ביום ג' פורשת שופטים, דהוא ג' אלול תרנ"ג, בסעודת ברית מילה של בני הילד לוי יצחק שליט"א (ז"ל), שזכיתי להמניסו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה ביום הג'ל, על ברכי ידוד נפשי הגה"צ מוה"ר חני' יו"ט ליפא טייטלבוים האבדק"ק סיגעט שליט"א (ז"ל)".

3

ז"ל הרמ"א בשו"ע או"ח (סימן ת"מ): הגה ויש חולקים וסבירא להו דסעודה קטנה מותר ואינו אסור רק בסעודת נשואין או מילה (טור בשם ר"ת), וי"א דאפילו סעודה גדולה סמוך למ"ג שרי (בעל המאד הג"ש פ"ק דשבת) וי"א דסעודה קטנה אפילו סמוך למנחה קטנה שרי (טור בשם ר"י). ונהגו להקל כשתי הסברות דהיינו בסעודה גדולה סמוך למנחה גדולה ובסעודה קטנה סמוך למנחה קטנה ואפשר הטעם משום דעכשיו קוראין לבית המסות לא חיישינן דלמא ישע ולא יתפלל (אגודה פ"ק דשבת) (ועי' ל סימן פ"ט) מיהו בסעודה גדולה יש להחמיר אפילו סמוך למנחה גדולה ואפי' אם התחיל קודם לכן כשמגיע מנחה קטנה והשעה עוברת צריך לקום ולהתפלל (טור וב"י בשם הפוסקים).

ועיין במשנ"ב (שם) שמבאר סעודה קטנה - היינו סעודת כל אדם [סעודה גדולה הוא של נשואין ומילה וכוונתו] והטעם דחיישינן שמא ימשך.

4

סיפר כ"ק הגה"צ ר' יואל זוסמאן מערץ ז"ל תלמיד הערוגת הבושם, שהקדושת יו"ט נתכבד אז בסעודת שבע ברכות לומר דברי תורה, והיא לו נדפסה בספה"ק קדושת יו"ט ריש פרשת כי בתוא.

רש"י, און ווען ס'איז ארויס געקומען דער ייטב לב, האט ער נאכגעזאגט פונעם ייטב לב, נאך בחייו פונעם ייטב לב.

ווען דער מהר"ם שיק איז נישט געוונט געווען איז דער ייטב לב אים געגאנגען מבקר חולה זיין,⁷ האט דער מהר"ם שיק זיך באקלאגט אז ער האט יסורים, און האט געזאגט "אמת, די גמרא זאגט (ברכות ה' ע"א) אם רואה אדם יסורים באים עליו ופשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בכיטול תורה", האט ער געזאגט אז ער ליידיט יסורים האט ער מפשפש במעשים געווען, און ער שפירט נישט קיין כיטול תורה".

ווען דער ייטב לב איז ארויסגעגאנגען האט ער געזאגט פאר די תלמידים וואס האבן אים ארויסבאגלייט, "עטם האט געהערט וואס דער חוסטער רב האט געזאגט?" זאגן זיי אז יא, "ער זאגט אז ער שפירט נישט קיין כיטול תורה, זאגט ער "אה בטלך, האסט נישט פארשטאנען (גודל מדרגתו), ער האלט שוין ביי פשפש ולא מצא..." (ולא נשאר לו תלות היסורים במעשיו), ער האט דאס שטארק באוואונדערט, ועי' חידו"ת מהר"ם ט"ב פ' בלק עמ' קיד".

האדמו"ר מפשעווארסק: ס'איז ביידע נישט קיין לייכטע זאכן.

רבינו: דער מהר"ם שיק האט געשיקט בחורים קיין סיגוט - פון חוסט קיין סיגוט איז נישט צו ווייט - ער האט געשיקט זיי זאלן הערן די דרשות פונעם ייטב לב, זיי פלעגן צו קומען אויף שלש עשרה מידות, און אויף יום הקדוש פלעגן זיי שוין צוריק פארן. נאך די דרשה האט דער ייטב לב געגעבן שלום פאר די בחורים און זיי געפרעגט פון וואו קומט עטין? האבן זיי געזאגט 'מיר קומען פון חוסט', האט דער ייטב לב זיי געזאגט זיי זאלן איבער געבן א ברכת השנים פאר'ן חוסטער רב, און זאגן 'אז אויב וויל ער האבן

א גומן שכן - סיגוט מיט חוסט זענען בשכינות - זאל ער מתפלל זיין אויף מיר, איך זאל תשובה טוהן.⁸

האדמו"ר מפשעווארסק ביכר את רבינו לברך על הפירות האדמו"ר מפשעווארסק: מיין עלטער זידע איז געווען מיט איהם א חבר נאמן, א מעשה פון יארן, זיי האבן פארברענגט טעג און נעכט צוזאמען, 'כימיון ר' נפתלי אלימלך מיין זיידעס טאטע (ה"ה הרה"צ רבי נפתלי אלימלך געווייזמאן זצ"ל אביו של הרה"ק רבי איציקל מפשעווארסק).

רבינו: דער ייטב לב איז דאך געווען רב אין גארליץ (ומקום דירת הרה"צ ר' נפתלי אלימלך היתה בגארליץ).

דער ייטב לב איז געווען קודם רב אין אוהעל נאכ'ן ישמח משה, און ער האט געהאט גרויסע רדיפות אין די שטאט, מ'האט איהם גע'מסר'ט אז ער איז נישט קיין בירגער, און מ'האט איהם ארויס געשטעלט פון די גבולות המדינה, איז ער אנגעקומען קיין גאליציע, האט דער דברי חיים איהם געמאכט דעמאלטס רב אין גארליץ, איז ער געווען אין גארליץ ביז ער איז געגאנגען קיין דראהביטש (אחר פטירת אביו הנה"צ רבי אלעזר רבי ניסן ז"ל).

דער דברי חיים האט געהאט א השפעה (בכל הגלילות), אזוי האט ער איהם געמאכט רב אין גארליץ, און נאך איהם ווען ער איז אוועק פון דארטן איז זיין ברודער רבי שמואל געווארן רב אין גארליץ (עד יום פטירתו יום ט' מרחשון תרמ"ט ומנ"ב בקראקא).

האדמו"ר מפשעווארסק: דער פאטער פון רבי יוקל (הנה"ק רבי ישראל יעקב יוקל מייטלבוים ז"ל מח"ס היטב אויב וחתן דודו אחי אביו מרן הייטב לב ז"ל).

רבינו: יא, און דאס האט געמאכט די סכסוך צווישן רבי יוקל מיטן גארליצער רב (שה"י ג"כ חתנו של מרן הייטב לב ז"ל).

דער גארליצער רב רבי ברוך - דעמאלטס איז ער נאך געווען רב אין רודניק - האט גע'מענה'ט אז זיין פאטער דער דברי חיים האט נישט אוועק געגעבן דאס רבנות אין גארליץ אויף שטענדיג, ער האט עס געגעבן נאר פאר איהם. און דער ערוגת הבושם איז געווען דער דיין ביי די דין תורה, די דין תורה איז געווען אין קליינווארדיין.

8

מרגלא בפומי של מרן רבינו הק' בעל ברך משה ז"ל לספר שהמהר"ם שיק אמר שהיה לו כדאי לבא מעיירות אויבערלאנד [מקום מולדתו אשר שם שימש ברבנות בק"ק יעהרין יצ"ו עד שנעתלה לכהן פאר והעתיק מושבן] לחוסט שהיה בעיירות אונטערלאנד, כדי להכיר אדם השלם כמו הרב מסיגוט, הוא מרן הייטב לב (עי' חידו"ת מהר"ם ט"ב פ' שופטים עמ' ע"ד).

7

כן יש לציין שמרן רבינו בעל ברך משה ז"ע מביא כמ"ס (בפר ח"י שרה עמ' צ"ג וכן בפר ס' תשא עמ' ר"ס, ועד) וז"ל: אבותינו ספרו לנו (הוכח גם בהקדמת הספר חרי בשמים) כי כאשר הלה האון המהר"ם שיק מחוסט זללה"ה נסע א"ז הייטב לב ז"ע לבקרן, והוכיח האון את עצמו לפני הייטב לב שיתפלל בעדו לרפואה שלימה, שאלו הייטב לב, מה חסר לכם הרב מחוסט, ענה המהר"ם שיק, רק כה, נענה הייטב לב ואמר, הנה כתיב (ישעיה ט' לא) וקוי ה' יחליפו כח, והכוונה דידוע שיכולין לקנות על ידי קנין חליפין וכיון שוכה זה נתייבב זה בחליפין (קדושין כה), והנה הקב"ה הוא הנותן ליעף כח, ואנו קונים את הכח מאת הש"ת על ידי קנין חליפין, על ידי שאנו נותנים לו הקיוו והבשתוון, וזה שאמר וקוי ה' יחליפו כח שעל ידי שאנו מקווים ומיחלים לה, הוא מקנה לנו כח בחליפין, עמדה"ק.

זיך באקלאגט פאר'ן דברי חיים אז ער האט מחלוקת אין שטאט, האט ער איהם געזאגט 'מחלוקת איז א סגולה צו אריכות ימים, און כל ימיו איז ער טאקע געבליבן דארטן און ס'איז געווען א מחלוקת, און ס'האט אנגעהאלטן אלע יארן אזוי. מיט יארן שפעטער האט דער קדושת יו"ט – וואס איז געווען זייער גרויס אין אונגארין און מ'איז געווען סרים למשמעתו – אמאל געזאגט פאר'ן ברודער זואס זיצסטו דא אין קאלבאסוב, קום קיין אונגארין און איך וועל דיר פארשאפן א רבנות אין א שיינ שטעטל און אידן וועלן קומען צו פארן צו דיר אויף יו"ט, האט ער געזאגט זואס מוט זיך אבער מיט די ברכה פונעם הייליגן רב, האט ער נישט געוואלט אוועק פארן, אז דער הייליגער רב האט איהם אזוי געזאגט אז ס'איז א סגולה צו אריכות ימים איז עס געווען ביי איהם זייער הייליג.

האדמו"ר מפשעווארסק: יא, א ווארט פונעם צאנזער רב ז"ל.

ישאל רבינו: מ'פארט שוין אהיים?

האדמו"ר מפשעווארסק: אי"ה מארגן.

רבינו: כ'וועל נישט אויפהאלטן, דער אויבערשטער זאל העלפן צאתכם ובואכם לשלום, מ'זאל פארן געזונטערהייט, מ'זאל קענען קומען אויף שמהות אלע מאל מיט פרייליכע הערצער.

האדמו"ר מפשעווארסק ליוה את רבינו עד הוציאה

והרה לרבינו על ביקורו בכרבת: יישר כחכם

וברוך צאתו אמר לו רבינו: אז א רבי קומט אין שטאט דארף ער משפיע זיין פרנסה פאר אידן.¹⁰

האדמו"ר מפשעווארסק: הלוואי, הלוואי.

ונפרדו לשלום

יואל ז"ל היה רגיל להעלות על נס את גדלו של מרן הייטב לב שהצליח להסתיר את גדולתו ממניו הקדושים עד כדי כך שלא הכירוהו, בכדי שישנו לצאנו, וכשהיה הרה"ק ר' משה יוסף ממלא מקום אביו ברבנות סטראפקוב הי' רגיל לדבר בכל עת ממרן הדי"ה, והיו אנשי סטראפקוב מתלוננים עליו והיו שואלים אותו אם אביו היה 'א פשוטער שניידער' שאינו מדבר ממנו.

10

כן דוע שמרן רביה"ק בעל דברי יואל ז"ע דרש בעיר סאטמאר בפעם הראשון בשבת הגדול על הסוגיא (פסחים א) הבודק צריך שיבטל, והגה"ק מבוקסאד בעל שם אליעזר ז"ל היה נוכח שם בעת הדרשה. אחר הדרשה נגש הגה"ק מבוקסאד לרבינו ואמר לו שמן שמויא אסתייעא מילתא שרבינו ידרוש בפעם הראשון על סוגיא זו, כי אפשר לפרש דברי הגמרא, הבודק – צדיק הבא לעיר לתקן בדקי הבית ותקון הדת, צריך שיבטל – צריך גם לבטל הגמירות רעות וחבילין דמעיקין.

למעשה זענען ביידע געווען רב אין גארליץ, סיי רבי יוקל איז געווען רב דארטן און סיי דער גארליצער רב, און דער קדושת יו"ט האט געזאגט פאר רבי יוקל אז ער זאל קומען קיין אונגארין און ער וועט איהם פארשאפן א רבנות אין אונגארין, אזוי איז ער אוועק געפארן פון גארליץ און איבער געלאזט די גאנצע מחלוקה, און געגאנגען קיין וואלאווע.

דער קדושת יו"ט איז אמאל געווען אין גארליץ ווען ביידע שוואגער'ס זענען נאך דארט געווען, און איז געווען באזוכן ביי ביידע שוואגער'ס, דעמאלטס איז געווען פסח שני, איז ער געווען ביים וואלאווער רב ביי רבי יוקל, און עס איז געווען דארט א סעודה מיט מצות לכבוד פסח שני, און נאכדעם איז ער געווען ביים אנדערן שוואגער, האט איהם דער גארליצער רב געזאגט אזוי אויף א ווערטל, כ'האב געהערט אז דו האסט געגעסן חמץ שעבר עליו הפסח... (כי הרב מגארליץ לא הרשה להאנשים שהיו סרים למשמעתו לאכול מהמצות שנאפו ע"י גוס) האט ער איהם געזאגט חמץ שעבר עליו הפסח איז נאר אסור משום קנס (כמבואר בפסחים כה). א הייזיג האט מען געקענט קנס'ענען, א פרעמדן קען מען נישט קנס'ענען.

שפעטער איז ער אוועק געגאנגען אויף וואלאווע (וישמש שם כרבנות עד יום פטירתו מ"ז אלול תרס"ד).

דער קאלבאסובער רב (הגה"ק רבי אברהם אהרן מייטלבוים ז"ל) האט דאך געוואוינט אין קאלבאסוב...

האדמו"ר מפשעווארסק: דער קאלבאסובער רב איז געווען דער עלטסטער (מבני מרן הייטב לב ז"ל).

רבינו: יא, ער איז געווען עלטער פונעם קדושת יו"ט, און ער איז געווען א איידעם ביי רבי יהואל וואס איז געווען רב אין קאלבאסוב, רבי יהואל איז געווען דעם רבי'ן ר' אשר'לם (הרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיץ ז"ע) א זוקן, ווען ער (הגה"ק רבי יהואל הנ"ל) איז אוועק האט ער איבער געלאזט א זוקן א קליין קינד, איז ער (התנו הגה"ק רבי אברהם אהרן) געווארן רב, שפעטער איז דער קינד אונטער געוואקסן, איז געווארן א מחלוקה מיט א צווייטן צד – פון זיין א שוואגער – אזוי האט ער געהאט מחלוקת אין שטאט.

איז ער געווען אין צאנז – אלע קינדער פונעם ייטב לב זענען געווען שטארקע צאנזער חסידים⁹ – און ער האט

9

דוע שבני מרן הייטב לב הרבו לנסוע להסתופף בצילו של מרן הדברי חיים ז"ל, ואביהם הייט"ל היה שולחם לצאנז, ומרן רביה"ק בעל דברי

דברות קודש מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

מוצש"ק פרשת ויצא תשי"ע לפ"ק

במסיבה השנתית לטובת המוסדות הק' בבאר פארק יע"א

ועל פי זה נתיישב לשון הפסוק, כי האומות אומרים שהיה ספר כריתות ח"ו על ידי נביא, דהיינו על ידי הושע, וכמו שנאמר בנביאות (הושע ב א) לא עמי, ולזה מכוון הפסוק איזה ספר כריתות אמכם, ושנא תאמר נביאות הושע, לזה אמר אשר שלחתיה, ולא יתכן לספר כריתות בעל כרחא שיהיה על ידי שליח, אלא ודאי דאין זה ספר כריתות כלל, עכ"ד.

והנה כ"ק מרן דו"ז זללה"ה בשו"ת דברי יואל (אה"ע סי' קכ"ז) העיר על אמרינו (בפיוט יום ליבשה) ושוב שנית לקדשה ואל תוסיף לגרשה, דהלא מקרא מלא כתיב (ישעיה נ א) איה זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה וגו', ומשמע בגמרא (סנהדרין קה) דאף כשחטאו ישראל מכל מקום מעולם לא שלח הקב"ה גט לבני ישראל, והאריך שם בכמה ראיות ממאמרי חז"ל דמשמע לכאן ולכאן, וטרח שם ליישב המדרשות חלוקות דבר דבור על אופניו, עי"ש באורך. אמנם לשיטת רש"י לא קשה מידי, שהרי לרש"י יכול לעשות שליח גם בחב לאחרים, אם כן שפיר יסד הפייטן בלשון הזה ושוב שנית לקדשה, שהוא נקט כשיטת רש"י דתופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים קנה בעשאו שליח, ולפי זה שפיר היה יכול להקנות ליעקב הברכות אע"פ שהיה חב לאחרים.

ובזה יתבאר המדרש שהראו לו ליעקב אבינו ביהמ"ק בניו חרב ובנוי, כי יעקב אבינו מסר נפשו שיוכל לקבל הברכות, אמנם היה רוצה להיות בטוח שבצדק וביושר מגיע לו הברכות, ולזה הראה לו הקב"ה ביהמ"ק בניו חרב ובנוי, וראה הזמן שיבא הגואל צדק ויתקיים ושוב שנית לקדשה, שהקב"ה יקדש שנית את בני ישראל, נמצא דהועיל הגט שהיה על ידי שליח, דתופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים בעשאו שליח קנה, אם כן שפיר היה יכול יצחק להקנות הברכות ליעקב אבינו

*

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, וכתב במגלה עמוקות, ויצא ראשי תיבות ו'ירא י'עקב צ'ורת אלף.

יש לומר רמז על פי עובדא דהוה אצל א"ז הישמח משה זללה"ה דפע"א בהיותו על אם הדרך לביתו, בקשו ותשבי עיר מונקאטש שישבות אצלם על שב"ק, והישמח

ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים. איתא במדרש רבה (פס"ט ס"ו) מלמד שהראה הקב"ה ליעקב בית המקדש בניו וחרב ובנוי.

ויתבאר על פי מה שכתב מרן החתם סופר בתשובותיו (א"ח סימן קצ"ז) בענן מה דכתיב באלישע (מלכים ב-ד ו) אין עוד כלי ויעמוד השמן, ואמרו חז"ל (לקוט רמז רכה) עמד שער השמן, שנתייקר השער. ואיך היה זה, אך הענין כי כל צינורי השמן שהיה ראוי להשפיע אל הזיתים, המשיך הנביא כולם לתוך כלי האשה, וממילא נתקלקלו כל הזיתים ונתייקר השמן, עי"ש בדבריו.

ובזה יל"פ ברכת יצחק אבינו ויתן לך האלהים מטל השמים, ובמדרש רבה (פס"ו ס"ג) יתן לך שלך ויתן לך משל אחיך, והכוונה כי ברכתו היה על ידי שהמשיך כל הצינורות אליו שיתברך גם משל אחיו.

אולם יש להעיר בזה ממה דק"ל (בבא מציעא י.) תופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים לא קנה, ופליגי הראשונים בזה, שיטת רש"י (ד"ה לא קנה) דהיכי דעשאו בעל חוב שליח לתפוס מהני, ושיטת התוס' (ד"ה תופס) אף בעשאו שליח לא קנה, וכתב הרא"ש (בבא מציעא פ"א ס"ג) הטעם משום דלאו כל כמיניה לשויה שליח במקום שחב לאחרים. ולפי זה לשיטת התוס' לא היה יכול יצחק להקנות ליעקב גם משל אחיו, דהוי חב לאחרים.

אמנם יש להביא ראיה לשיטת רש"י דאם עשאו שליח קנה אף אם חב לאחרים, על פי מה שכתב א"ז זללה"ה בישמח משה (הפטרות עקב) על מה שנאמר (ישעיה נ א) כה אמר ה' איזה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה, דלכאורה הנך שני תיבות אשר שלחתיה הוא שפת יתר, דהספר כריתות הן הן השילוחין. אך ביאור הדבר על פי מה שכתב בשו"ת נודע ביהודה (מהד"ק אה"ע סימן ב) דאף קודם חרם דרבינו גרשום אין איש יכול לגרש את אשתו בעל כרחא על ידי שליח, מדינא דגמרא (בבא מציעא י.) דהתופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים לא קנה, ולשיטת התוס' (ד"ה תופס) אפילו עשאו שליח לא קנה, וכתב הרא"ש (בבא מציעא פ"א ס"ג) הטעם משום דלאו כל כמיניה לשויה שליח במקום שחב לאחרים. והכי נמי בשליח לגרש הוי חוב לה, וממילא אין יכול להיות שליח.

געווען דעם נסיון, זאגט ער ותתפשהו, זי האט אים געכאפט, בבגדו, מיט דעם וואס יוסף הצדיק האט משנה געווען, ער האט זיך געוואלט אביסל צושטעלן מיטן בגד, יוסף הצדיק האט דאס דעמאלטס געכאפט, האט ער באשלאסן ויעזוב בגדו אצלה, איך לאז איבער די מלבושים, וינס ויצא החוצה, איך גיי צוריק צו די מלבושים אזוי ווי זיין טאטע האט אים אנגעטון.

דעם זעלבן ווארט זאגט מען נאך פון פלאנטשער רב ז"ל, און ער לייגט צו נאך א ווארט צו דעם טייטש, נראה לו דמות דיוקנו של אביו, נראה לו איז א לשון פון געפעלן, דעמאלטס ביי די נסיון איז אים געפאלן דעם דמות דיוקנו של אביו, יוסף הצדיק האט געזען וואס דאס ברענגט אז מען טוט זיך אביסל מאדערנעזירן, מען טוט זיך אביסל צושטעלן צו געפעלן פאר די גאס, אין וואסערע נסיון מען פאלט אריין, איז נראה לו דמות דיוקנו של אביו, ס'איז אים געפאלן די אלטע טראכט, אזוי ווי זיין טאטע איז געגאנגען, אז אזוי וויל ער גיין.

באמת האט דאך אויך יעקב אבינו מיטגעמאכט דעם זעלבן עסק, ער איז טאקע נישט געווען אזוי יונג ווי יוסף הצדיק, אבער ער איז אויך אוועק געגאנגען עלנד קיין חרן, ער האט נישט געקענט קיינעם, ער איז אנגעקומען אין א נייע מקום אין א נייע מדינה אין א פרעמדע פארדארבענע מקום, יעקב אבינו האט אויך געהאט דעם ספק וואס ער זאל טון. וירא יעקב צורת אבותיו, אזוי ווי נראה לו דמות דיוקנו של אביו, וירא, ס'איז אים געפאלן צורת אבותיו, ער גייט קיין חרן, און ס'האט אים געפאלן אזוי גיי איך גיין אין חרן, איך גיי דא זיין אזוי ווי מיין טאטע יצחק איז געגאנגען אין ארץ ישראל, און אזוי ווי אברהם אבינו איז געגאנגען אנגעטון, אזוי וועל איך גיין אנגעטון אין חרן.

די הייליגע תורה פון א הייליגן איד, דאס זאגט זייער אסאך פאר אונז, פאר יעדן איינעם אביסל, ס'דאכט זיך, מען גייט ארויס ארבעטן, אק ישיבה איז מען טאקע געגאנגען מיט א חסיד'יש רעקל מיט א חסיד'יש הוט און מיטן תלית קטן [אינדרויסן], און אז מען ווערט אביסל א סוחר מען גייט ארבעטן, הייבט זיך אן אזוי, [מען איז משנה דעם לבוש].

אכטונג געבן פון מאדערנע שכנים

איך האב געהערט די וואך א אינטערעסאנטע מעשה פונעם בעל העובדא אליין (שוין א מעשה מיט אסאך יארן צוריק),

משה לא נתרצה להם, הלכו להם אל הבעל עגלה ושיחדו אותו שיוליך העגלה בכדי שיעבור דרך עיר מונקאטש ובכך ישאר שם על שב"ק, וכאשר הגיע הבעל עגלה לפרשת דרכים רצה לנסוע אותו דרך שהיה עובר עיר מונקאטש, אך תיכף כשהתחיל לנסות לאותו הדרך שאל אותו הישמח משה לאן הוא נוסע, הודה ואמר שרצה לנסוע דרך עיר מונקאטש, ואז שאל הבעל עגלה את הישמח משה מהיכן היה יודע שהוא נוסע דרך זה, ענה לו הישמח משה שפע"א נסע עם הרה"ק מלובלין זללה"ה ובאמצע הדרך אמר להבעל עגלה שאינו נוסע הדרך הישר, ושאל הבעל עגלה מהיכן היה יודע, אמר לו הרה"ק מלובלין דבכל עת שהוא נוסע על הדרך הוא רואה שם הוי"ה מאיר לפניו, וכאשר מגיע לפרשת דרכים יודע לנסוע אותו דרך שמאיר לו השם, וכיך שראה שלא האיר השם הבחין יודע שאינו נוסע הדרך הישר.

ואיתא בתיקוני הזוה"ק (תק"י) ששם הוי"ה נרמז באות א' שהוא צורת ב' ויד"ן וא"ו באמצע גימטריא שם הוי"ה בסוד אני ראשון ואני אחרון סובב וממלא כל עלמין, עי"ש.

ומעתה כאשר פתח הכתוב ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, לכאורה איך ידע הדרך ולא טעה, לזה אמר וירא יעקב צורת אל"ף, רמז על שם הוי"ה, ועל ידי זה היה יודע הדרך לאן הוא הולך.

מיטן זעלבן לבוש ווי די עלטערן

ויצא יעקב מבאר שבע, שטייט אין מגלה עמוקות ויצ"א איז די ראשי תיבות ו'ירא יעקב צורת אל"ף, מען קען זאגן אביסל אנדערש, ויצ"א איז די ראשי תיבות ו'ירא יעקב צורת אבותיו.

קען זיך אזוי, שטייט אין דברי יחזקאל פון שינאווער רב ז"ל, ער זאגט אק פרשת וישב אויפן פסוק ותתפשהו בבגדו, ביי די נסיון פון יוסף הצדיק האט זי אנגעכאפט אין זיך בגד, זאגט דער הייליגער שינאווער רב ז"ל, אז יוסף הצדיק איז אנגעקומען קיין מצרים מיט א חסיד'ישן לבוש, ער האט זיך דערזען אזוי אק מצרים אז מיט דעם לבוש קען ער נישט אזוי אויפטון דאס וואס ער וויל אויפטון, האט ער זיך געטראכט אז ער דארף זיך אביסל צושטעלן כדי ער זאל קענען האבן א איינפלוס אין מצרים, האט ער אביסל אנגעהויבן משנה צו זיך די מלבושים ער זאל נישט זיין אזוי אויפפאלנד, אזוי כאניאקיש ווי מען רופט עס. אבער דאס האט גורם

העלפט קען מען גיין מיטן וואסערע לבוש מען וויל נאר, מען קען מיט אלעם גיין, און ס'שאדט נישט.

די קומענדיגע וואך שטייט ויבא יעקב שלם, יעקב אבינו איז אנגעקומען בשלימות, של"ם זאגט דער חתם סופר איז ש"ם לשון מ'לבוש, ס'דארף זיין שם לשון מיטן מלבוש. די פירות מעגן הענגן, מען דארף זיך גארנישט שעמען, און מען קען אלעס מצליח זיין, מען דארף נאר גיין צאמגערוימט, אבער מען מעג גיין מיט א חסיד'ישן לבוש, אומגעשעמט, דאס רעקל, כהנה וכהנה, מען מעג גיין מיט א פולן חסיד'ישן לבוש, ס'וועט קיינעם גארנישט נישט שאטן.

און דאס זעלבע אין עזרת נשים, מען דארף אכטונג געבן מען זאל זיך אפגערויטן, א חסיד'ישער אינגערמאן דארף האבן א חסיד'ישע שטוב, בכל פרט'י ודקדוק'י, ס'טאר נישט זיין קיין חילוק צו מ'וואוינט אין קרית יואל אדער וויליאמסבורג צו אן מאנסי אדער בארא פארק, פארן באשעפער איז נישט קיין חילוק ווי מען וואוינט, און ביי אונז טאר נישט זיין קיין חילוק, די שטוב דארף זיין א ערליכע אפגעהיטענע חסיד'ישע שטוב.

רעדן די אידישע שפראך

דער טאטע ז"ל האט דערציילט, ער האט עס געהערט פונעם בעל העובדא - איך האב שוין מערערע מאל דערציילט די מעשה - דער שינאווער רב ז"ל איז אמאל געווען אויף א שבת אין סיגעט, ער איז איינגעשטאנען ביי ר' קלמן כהנא, ר' קלמן איז געווען א גרויסער עושר און א גרויסער צאנזער חסיד, שבת מיטאג ביים טיש האט דער שינאווער רב געזאגט פאר ר' קלמן, אז צו שלש סעודות וויל איך נישט גיין אין ביהמ"ד, שלש סעודות וויל איך פירן דא אין שטוב, און זאלסט קיינעם נישט אריינלאזן, נאר פאר די משפחה. איך געווען דארט א אינגערמאן וואס האט זיך באהאלטן דארט אין שטוב כדי מיטצוהאלטן דעם שלש סעודות וואס דער שינאווער רב לאזט קיינעם נישט זיין דארט, מען האט געזינגען זמירות כנהוג, און ווען ס'איז געקומען צו די תורה האט ער זיך אפגעשטעלט און געזאגט, היינט אינדערפרי ווען ער האט זיך צוגעגרייט צום דאווענען, איז ער דורכגעגאנגען דעם הויף, און ס'זענען געווען דארט קליינע מיידלעך וואס האבן זיך געשפילט אין הויף, און האבן גערעדט צווישן זיך אונגאריש, (דער ר' קלמן איז געווען א חסיד'ישער איד, דער טאטע האט אמאל גערעדט פון

האט דערציילט א איד אז ער האט זיך מחמת איזה סיבה געדארפט זיך ציען קיין קווינס, איז ער אריין געגאנגען מיט זיין ווייב צום פעטער ז"ל זיך מיינען זיין, צו ער זאל יא מופן קיין קווינס אדער נישט, ער האט נאך געהאט קינדער אן שטוב, און דער פעטער האט זיי געפרעגט ווי זיי גייען שיקן די קינדער לערנען ווען זיי וועלן וואוינען דארט אין קווינס, האבן זיי געענטפערט אז זיי ווילן ווייטער שיקן די קינדער לערנען קיין וויליאמסבורג, אויב אזוי - האט דער פעטער געזאגט - איז נישט קיין פראבלעם.

האט ער זיי ווידער געפרעגט, ווער זענען די שכנים, פרייע אדער מאדערנע אידן?, האבן זיי געענטפערט אז פרייע אידן, האט דער פעטער געזאגט, אז ס'איז נישט קיין פראבלעם, מאדערנע איז א פראבלעם, פרייע איז נישט קיין פראבלעם. די מעשה האב איך די וואך געהערט פון דעם איד.

וואס איז די פשט, פון א פרייען איד לערנען מען זיך נישט אפ אזוי, אבער פון א מאדערנעם איד, ער עסט דאך אויך כשר'ס, דאס קען זיין אסאך מאל מער שעדליך ווי א פרייער איד.

און דאס איז וואס איך וויל זאגן דא איך בארא פארק, בארא פארק איז זייער א שיינע שטאט, זייער א ערליכע שטאט, עס וואוינען דא חסיד'ישע אידן, איך בין געווען דא שבת, און איך האב א גרויס הנאה געהאט, מען דארף זאגן מקצת שבחו בפניו פונעם ציבור, דאס דאווענען אין ביהמ"ד איז ב"ה געשטיגן, מען זעט חסיד'ישע אינגעלייט, ס'איז ב"ה געשטיגן אן כמה ענינים, אבער די שטאט איז נישט קיין טלית שכולו תכלת, ס'איז דא אסאך שוואכערע, מען קען וואוינען טיר ביי טיר, איינער אויבן איינער אונטן, און ממילא קומט אויס, אז מען וויל זיך צומאל צושטעלן צו די שכנים אדער צו די גאס,

פרנסה מיטן חסיד'ישן לבוש

וירא יעקב צורת אבותיו, ס'דארף געפעלן די צורת אבותיו, מען דארף גיין אזוי מיט דעם כאניאקישן לבוש אזוי ווי מען איז ארויס געקומען פון די ישיבה, אמעריקא איז נישט ווי אין די אלטע היים, אין אמעריקא קען מען מאכן מסחרים, און מען קען מצליח זיין, און נישט דאס [טוישן דעם לבוש] ברענגט די הצלחה, אוודאי די ערשטע זאך דארף מען האבן סיעתא דשמיא, און אפילו אז מען דארף האבן חן, אז דער אייבערשטער

איך בין א צדיק, אפשר זענען מיר זיך משדך, האט ער אים געענטפערט ביזט טאקע א צדיק, נאר דו צדיק זיי דיך משדך מיט א צדיק דיין גלייכן, און איך צדיק וועל מיר משדך זיין מיט א צדיק מיך גלייכן.

דא אין בארא פארק איז דא זייער אסאך וואוילע אידן, אלעס צדיקים, נאר דו צדיק דאוון מיט א צדיק דיין גלייכן, און אונז דארף מיר דאווענען מיט צדיקים אונזער גלייכן, אונז דארף מיר זען זיך צוזאמען קומען און דאווענען אין א חסיד'ישע ביהמ"ד, אז מען דאוונט חסיד'ישע אידן צוזאמען, דאוונט מען מיט א התלהבות, מען דאוונט ערליך, און ס'לערנט זיך איינער אפ פונעם צווייטן, מדות טובות יראת שמים ערליכקייט, ס'דארף זיין דער ויגבה לבו בדרכי ה', מען דארף האבן גאט דקדושה, יא איך שעם מיך נישט, איך בין א סאטמארע חסיד, איך פאדער פון מיר מער, איך מאן פון מיר מער, ווייל איך דארף צו זיין מער ווי אלגעמיין, ממילא דארף מען צו וויסן, מען קען נישט עסן אלעס, מען קען נישט עסן איבעראל, און מען קען נישט עסן יעדן הכשר, איך מאן פון מיר מער, איך בין מער אפגעהיטן, אפילו וואס איז גוט פאר די גאס.

זאל דער אייבערשטער העלפן, אונז האב מיר דא ב"ה א קהלה נאה וחסידה, מען האט עס פריער דערמאנט, א שיינע קהלה, שיינע בתי מדרשים, שיינע מוסדות החינוך, א תלמוד תורה א ישיבה קטנה א ישיבה גדולה, חינוך הבנות אויפן שענסטן אופן, א כולל לשם לתפארת ולתהלה, דער אייבערשטער זאל העלפן מען זאל קענען אזוי ווייטער ממשיך זיין, איך וויל מחזק זיין אלע עוסקים במלאכת הקודש, אלע וואס טוען פאר חינוך הבנים פאר חינוך הבנות, פארן ביהמ"ד פארן כולל, פאר יעדן דבר שבקדושה, לרומם קרן התורה, זאל זיי דער אייבערשטער העלפן, די הנהלה רוחניות, די הנהלה גשמיות, די וואס פלאגן זיך מיט די געלט.

מיר האבן אנגעהויבן מיט די ברכה וואס יצחק אבינו האט געבענטשט יעקב אבינו, זאל דער אייבערשטער העלפן ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, אן א שאלה אן א פקפוק, דער אייבערשטער זאל העלפן ס'זאל נתקיים ווערן די ברכה פון יצחק אבינו פאר כלל ישראל במילואו, ביז דער אייבערשטער וועט העלפן מיר וועלן אלע זוכה זיין אקעגן צו גיין דעם גואל צדק במהרה בימינו אמן.

אים, האט ער געזאגט אז ער איז געגאנגען מיט א בעקטישע אינדערוואכן, אבער די מיידלעך האבן גערעדט צווישן זיך אונגאריש), און דער שינאווער רב האט געהערט ווי די מיידלעך רעדן צווישן זיך אונגאריש, און ער האט זיך גענומען זאגן א גאנצע מוסר דרשה, וואס הייסט דאס אז מיידלעך צווישן זיך זאלן רעדן די גוי'אישע שפראך, און נישט רעדן אידיש.

מורי ורבותי, מען דארף פון דעם רעדן דא אין בארא פארק, ס'איז דא פיינע חסיד'ישע יונגעלייט, און פיינע חסיד'ישע הייזער, און די קינדער רעדן ענגליש, די מאמע מיט די קינדער רעדן ענגליש, די קינדער מיט די חבר'טעס רעדן ענגליש, מורי ורבותי, הלאוי קען מען הערן די דברי תוכחה פונעם הייליגן שינאווער רב אויף דעם, חסיד'ישע אידן דארפן רעדן אידיש, גרויס און קליין, אנשים נשים וטף, און מען דארף לייגן א דגוש אויף דעם, ויבא יעקב של"ם, שם לשון מלבוש, אידישע נעמען אידישע מלבושים און אידישע שפראך, און דאס איז א יסוד פאר א אידישע שטוב.

חינוך אינדערהיים אזוי ווי אין בית הינוך

מען שיקט די קינדער אן בית חינוך, א חסיד'ישן בית חינוך, ווייל מען וויל געבן פאר די קינדער א חסיד'ישן חינוך, מען טאר נישט מאכן אינדערהיים א סתירה צום בית חינוך, די בית חינוך לערנט אויס מען זאל גיין מיט חסיד'ישע מלבושים אין רעדן די אידישע שפראך, אז מען ווייזט אינדערהיים אז ס'איז נישט וויכטיג, טוט מען מחנך זיך דאס קינד, אז וואס מען איז מחנך אין בית חינוך איז לאו דוקא, און נישט לאו דוקא, נאר דוקא לאו, דאס איז דער יסוד פון דעם. מען דארף שטעלן א דגוש צו האבן ערליכע חסיד'ישע הייזער.

מיט וועם מען איז זיך מתחבר

איך וויל דערציילן נאך א מעשה מיט א ווערטל, ס'איז געווען א גרויסער צדיק הרה"ק ר' וועלוול זבאריזשער, און ער האט יעדען איינעם גערופן צדיק, צדיק קום אהער, צדיק איך וויל דיר עפעס זאגן, איז געווען דארט א בעל עגלה, און ער האט אים געזאגט, צדיק קום אהער איך וויל פארן מיט דיר, זאגט ער רבי,

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוה"ח להם

קריאת שחרית וקריאת "ברוך משה" רהסודי סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקודש מ"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעזעבי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנשי שהגיע זמן כלולות בניהם בשעתו"מ

"חסדי שלמה זלמן"
ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
בן ר' מרדכי וורניבערגער ז"ל
נלביע ח' ספול תשנ"ב
☆☆☆

"חסדי ישראל יעקב"
ע"ש ר'
ישראל יעקב איינבערגער ז"ל
נלביע ט"ו אייר תשנ"ו
ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
פענדל ז"ל ב' סיון תשנ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה
ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
נלביע כ"ט תמוז תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי שמואל זלמן"
ע"ש
ר' שמואל זלמן ז"ל
ב"ר יעקב דוב ז"ל
נלביע ג' תשרי תשנ"ה
ווגו' מרת חנה ע"ה
ב"ר חיים משה ז"ל
נלביע י"ב חשוון תשנ"ו
☆☆☆

"אנשי חיים"
ע"ש
ר' אביגדור פרידמאן ז"ל
ב"ר נחמן ז"ל
נלביע ו' שבט תשנ"ג
ווגו' מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרענקל מבי"ח ז"ל
נלביע ב' אלול תשנ"ג
☆☆☆

"צבי מרדכי"
ע"ש ר'
צבי אלימלך געלבמאן ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלביע ו' אלול תשנ"ט
ווגו' מרת ברינדל ע"ה
בת ר' מרדכי מנחם ז"ל
נלביע כ"ה תמוז תשנ"ט
☆☆☆

"אפריון נחמן קר"
שמעון
ע"ש ר' שמעון דאמקאל ז"ל
בן ר' שניאור זלמן ז"ל
נלביע ו' מנחם אב תשנ"ח
☆☆☆

"זכרון חיים צבי"
ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר חוקי איתמר טובי ז"ל
נלביע י"ג כסלו תשנ"ה
☆☆☆

"ממכון שבתו"
השג"ח

ברכת מזל טוב

הננו משגרים ברכת מזל טוב המה ולבבית לאנשי החשובים כל אחד בשמו יבורך

הרה"ח ר' מנחם שלמה שבתי פרידמאן הי"ד

לנישואי בנו ביום ראשון

באולמי נאות ירושלים

הרה"ח ר' משה ירחנן קליין שליט"א

חבר וועד קרן עזר נישואין

הרה"ח ר' אברהם ווייס שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' דוד ווייס שליט"א

ולחתנו הרה"ח ר' משה טובי פעדעררווייס שליט"א

לנישואי נאנאיהם ביום רביעי

באולמי תמיר ב' ירושלים

הרה"ח ר' יחזקאל כהן הי"ד

ולאביו הרה"ח ר' חיים שאול כהן שליט"א

ולוקינו הרה"ח ר' דוד שלאמאזויטש שליט"א

להולדת בנו, נכדם

"נפש חיה"

ע"ש הרבנית הדוקת
מרת ח' מייליש ע"ה
בת מרן רבינו משה ז"ל
נלביע ח' שבט תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי מנחם משה"
ע"ש
ר' מנחם משה גאנץ
ז"ל
ב"ר דוב ז"ל
נלביע י"ג מנחם אב תשנ"ב
☆☆☆

"תהלה לדוד"

ע"ש ר' משה דוד
מעלעקר ז"ל
ב"ר יחזקאל משולם ז"ל
נלביע י"א תשרי תשנ"ח
☆☆☆

"אבן ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט ז"ל
ב"ר ישראל ז"ל
נלביע ט"ו חשוון תשנ"ו
☆☆☆

"ציון לנפש חיה"

ע"ש ר' בן ציון בנעט
ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל
נלביע ט' שבט תשנ"ג
ווגו' מרת חיה ע"ה
ב"ר יהושע ז"ל
נלביע י"א סיון תשנ"ה
☆☆☆

"חסדי בא"ר"

ע"ש ר' אלכסנדר
בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
נלביע כ"ג ניסן תשנ"ו
ווגו' מרת רייזל ע"ה
ב"ר אפרים ז"ל שמעון
נלביע ה' סבת תשנ"א
☆☆☆

משאת חיים

ע"ש ר' חיים גרין ז"ל
ב"ר מרדכי מנחם ז"ל
נלביע כ"א אדר א' תשס"ח
ווגו' מרת אה"ע
שיינדל ע"ה
ב"ר משה אליהו ז"ל
נלביע י"ב ניסן תשנ"ג